

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2:40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 "

Manuscrisurile nu se înapoiază.

O sentință „patriotică“

În sfârșit ne-a fost dat s'o vedem și pe asta. Astăzi după amiază am primit din Budapesta telegrama următoare:

„A triumfat minciuna: petiția-i respinsă; petiționarii plătesc speșele. Românii au părăsit sala îndată după pronunțarea sentinței, ne mai ascultând motivarea. Indignarea e la culme!“

Știam, că nelegiuirile satrapilor sate-
lor noastre pot fi ori când acoperite; ști-
am, că dela ministru și până la jandarm, toți
au specialitatea de a acoper nelegiuirile de
orice fel când au un caracter „patriotic“.

Dar trebuie să recunoaștem, că aveam
oarecare nădejde, că cel mai înalt for
judecătoresc al țării acesteia, va da dreptatea
pentru care de un an și jumătate bat dru-
murile alegătorii d-lui dr. Iuliu Maniu.

Ei și-au făcut datoria. Au umblat din
ușă 'n ușă înfruntând privirile crunte ale
atâtor persoane simandicoase, cari nu-și
pot stăpâni nici mirarea nici indignarea, că
acești „valahi“ umblă și ei după mandat.

Când conducerea partidului nostru na-
țional, în urma alegerilor din primăvara
trecută, cari au fost o capodoperă de co-
rupție și ilegalitate, a hotărât să ceară in-
tervenția justiției, măcar acolo unde ea

fusese mai urit palmuită, nu lega mari
speranțe de pasul său. Iși dădea seama, că
nu ușor se poate hotărî justiția țării no-
stre să osândească administrația maghiară
și indirect guvernul, care fusese servit așa
de bine.

Conducătorii partidului național și-au
făcut o datorie fiind convinși că ori-ce
osteneală, mai curând ori mai târziu, tre-
buie să aducă roade, chiar și numai prin
aceia că constituie îndeplinirea unei datorii.

Prezența în cameră a unui număr de
deputați, destul de restrâns grație actualei
legi electorale, a fost socotită mai mult ca
un mijloc de afirmare a drepturilor noastre
și de vestejire a nelegiurei, care a făcut
tradiție pe pământul acesta. Intervenția pe
cale justițiară pentru casarea alegerilor din
Vințul de jos, Ighiu și Orăștie s'a făcut
pentru aceleaș considerații.

În activitate, chiar, am reintrat ca să lup-
tăm pe orice cale legală, ca partid politic,
în parlament ori în mijlocul poporului —
și prin această luptă, luminând și întărind
suflătele, să ne putem organiza.

La alegerile trecute au vrut să ne în-
frângă cu totul și n'au putut; iar pro-
testarea noastră și pe această cale s'a fă-
cut ca să se pună din nou în lumină co-
rupția și brutalitățile din primăvara tre-
cută: Măcar pe o zi să ne aducem aminte
și cei tari și cei slabi de inger de sângele

nevinovat al celor mai bravi din șirurile
noastre.

Sentința cu care ne dăruiește azi cu-
ria din Budapesta, ne aduce aminte iară
că aici nu e justiție pentru noi, ci bir,
jandarmi și limbă maghiară câtă vrem. Ne
aduce aminte din nou, că totul se poate
câștiga numai prin străduințele și jertfele
cari înfrâng puterea dușmanului. E o nouă
chemare pentru toți ostașii partidului națio-
nal și un memento pentru cei șovăitori,
cari încă nu și-au vândut sufletul.

Cine nu s'a convins că urgia dela alege-
rile trecute avea menirea să pregătească
intrarea călugărului doritor de mitră epis-
copească în arena politice românești, prin
slăbirea, măcar în aparență forței adevă-
rate!.. Sentința de azi nu se putea să facă
notă discordantă cu principiile conducătoare
ale politicei celei mai recente față de cele-
lalte națiuni decât cu rizicul de-a fi nepa-
triotică.

Străduințele îndelungi ale alegătorilor
d-lui dr. Iuliu Maniu ca și cele 26,000
coroane pe cari trebuie să le plătească pen-
trucă nu s'a putut să li-se dea dreptate,
adaogă o nouă verigă lanțului suferințelor
noastre, dar totodată ne întăresc în neștră-
mutata noastră convingere, că statul pe
care îl susținem ni-e dușman nouă și că
trebuie să ne așteptăm la orice, ca din
partea unui dușman.

Credința asta ne va păstra izolați și
siguri de noi și ea singură ne va putea
mântui odată.

Prințul fericit

de O. Wilde

(Sfârșit).

Rândunica, se întoarse la prințul fericit și îi
povesti tot ce a făcut. „Știi că e curios de tot“,
observă ea între altele, „dar în adevăr, pe cât e
de frig, eu totuș simt în trup, o căldură atât de
plăcută“.

„Vezi, asta e din cauză că ai făcut o faptă
bună“, îi spuse prințul. Rândunica a dat să se gâ-
ndească la cuvintele lui, și deodată adormi. De câte
ori se gândea la câte ceva mai mulțisor, o fura
totdeauna somnul pe nesimțite...

În fapt de zi, rândunica o și tuli la râu și
luă o baie. „Iată un fenomen rar“ exclamă un pro-
fesor de ornitologie, care trecea din întâmplare toc-
mai peste pod. „O rândunică se scaldă în vreme
de iarnă!“ Despre faptul acesta, scrise apoi o epis-
tolă foarte lungă, la un jurnal. Despre articol a
vorbit toată lumea; fiind însă scris cu un aparat
prea mare științific, nu l-a priceput cum se cuvenea,
nimeni.

„De seară plec la Egipt“, zise rândunica,
foarte veselă. Apoi se duse ca să viziteze toate mo-
numentele publice ale orașului și se opri mult timp,
pe vârful turnului măreței catedrale. Ori și unde
mergea, vrăbiile ciripeau gureșe, spunând una al-
teia: „ei soro, ce mai oaspe distins!“ Rândunica se
bucura din toată inima.

După ce răsări luna palidă, rândunica se în-
toarse la prințul fericit. „Ai ceva de comandat în
Egipt?“ îl întrebă rândunica pe neașteptate. „Să
știi că mă duc“!

„Rândunico, rândunico, scumpă rândunico,
spuse prințul fericit, „n'ai vrea să mai stai încă o
noapte cu mine?“

„Mă așteaptă la Egipt“, răspuse rândunica.
„Măne, prietenile mele se vor duce până la cata-
ractal al doilea. Acolo în stuh des și înalt de trestii,
stă ascuns calul de Nil, iar pe un tron mare de
granit, se odihnește zeul Memnon. În fiecare noapte
el ține straje stelelor, ce răsar din haos și după ce
tipă de bucurie la ivirea luceafărului de dimineață,
tace și adoarme din nou. La amiază, din adâncurile
nisipoase ale deșertului, vin leii galbeni, la apă.
Să-ți spun drept, ei au ochii așa de mari, ca niște
berile verzi, iar urletul lor e chiar mai puternic
decât șgomotul, ce-l fac noaptea, cataractele“.

„Rândunico, rândunico, scumpă rândunico“,
zise prințul fericit, „departe, foarte departe, la cea-
laltă latură a orașului, văd pe un tânăr într'o man-
sardă. Stă la o masă, ce e acoperită toată, numai
cu hârtii peste hârtii și cu caete, iar într'un pahar,
lângă el se vestejește un buchet, trist, de violele.
El, are părul negru și buclat, iar buzele îi sunt
roșii, ca un măr de granate, din cele mai frumoase;
ochii lui mari, privesc visători. Directorul teatrului
i-a pretins o piesă și acum iată, că cearcă înzadar
s'o scrie, dar nu poate din cauza frigului. Focul
i-s'a stins deja în cămin de multă vreme, și foa-
mea i-a sleit toate puterile“.

„Bine, am să rămân la tine încă o noapte“,
zise rândunica. Prințul, știu, că ea avea o inimă
foarte nobilă. „Să-i duc poate și lui un rubin?“

„Dar nu mai am nici un rubin“, îi răspuse
prințul fericit. „De aci înainte, ochii sunt toată
avuția mea. Artistul, mi i-a făcut din două safire
scumpe, aduse înainte de asta cu mii de ani, din

India. Deslipește-mi un ochiu dela loc și du-l
studentului. El o să-l vândă cu siguranță unui
giuvaergiu și cu paralele câștigate, își va cumpăra
lemn și de mâncare, și va termina piesa“.

„Prințule dragă“, zise rândunica, „asta să
știi, că n'o pot face. Nu pot, nu pot...“ Și începu
să plângă.

„Rândunico, rândunico, scumpă rândunico“,
se rugă prințul. „Deslipește-mi ochiul și du-l“.

Astfel luă rândunica ochiul prințului fericit
și sbură cu el în cioculeț, la mansarda studentu-
lui. Intrarea, era fără obstacole, deoarece coperi-
șul era stricat. Printr'o gaură, se săltă în interio-
rul casei și ajunse repede în cameră. Tocmai
în clipa aceea, tânărul își îngropase obrăjii fier-
binți în palme, așa încât n'a simțit deloc falfăitul
ușor al aripilor. Când se deșteptă din visuri,
văzu deodată safrul în potirul unei vestețe
violele.

„Asta, e un semn clar, că încep deja să fiu
apreciat“, se gândi el. „Desigur că juvaerul a
fost trimis, de ceata admiratorilor mai tineri.
Acum în fine pot termina piesa!“ Și se uită lung
în noapte, prin geam, plin de fericire.

A doua zi, sbură rândunica jos la port, se
așeză grijulie pe catargul înalt al unei corăbii
mari, și se uita și ea cum scoteau matrozii din
corăbii, cu funiile, lăzi greoaie. „Ahoi“, făceau
marinarii când se opintea la căto o cutie. „Mă
duc la Egipt“, le spunea într'una rândunica. Dar
cui să-i pese de ea? Și când răsări pe creasta
valurilor luna, rândunica sbură îndărăt, la statuia
prințului fericit.

„Viu să-ți spun acum serios, rămas bun“,
tipă ea veselă.

Consiliu comun de miniștri. *Eri înainte de amiază s'a ținut în Viena un consiliu comun de miniștri sub prezidenția ministrului de externe, contele Aehrenthal. La consiliu au luat parte ambii prim-miniștri, Stürgkh și Khuen, ministrul comun de finanțe baronul Burian, ministrul de război cav. de Aufsenberg, comandantul marinei contele Montecuccoli și amândoi miniștri de finanțe cav. de Zaleski și Lukács.*

S'au discutat preparativele ce sunt a se lua înainte de a-și ține delegațiunile ședințele obicinuite. Ședințele delegațiilor pentru votarea bugetului comun sunt convocate pe ziua de 27 dec. n. la Viena.

„Neue Wiener Tagblatt“ e informat din locuri competente că s'au lăsat în timpul din urmă, că Montecuccoli va cere sporirea cheltuielilor pentru marină, sunt neîntemeiate.

Sufragiul universal și comerțanții. *Primul-ministru contele Khuen-Héderváry a provocat prin circulara sa cunoscută și „Hala comercială ungurească“ să se pronunțe în chestia sufragiului universal. Comitetul hălei într-o ședință a sa din zilele trecute s'a ocupat cu chestiunea aceasta. Raportor a fost secretarul dr. Schreyer, care a prezentat un proiect. În proiect nu se face politică, ci se apreciază chestia numai din punct de vedere economic și se constată, că interesele industriale și comerciale reclamă sufragiul universal, egal și secret. Singura restricțiune ar fi scris-cetitul.*

După o dezbateră mai lungă, proiectul a fost aprobat și s'a hotărât a se răspunde în acest sens la circulara contelui Khuen.

Hotărârea aceasta este importantă, căci ea ne dovedește, că ideea sufragiului universal a făcut cuceriri și în cercurile solide comerciale.

Alegerile din Croația. *Partidul autonom a publicat ieri un manifest, în care declară că națiunea croată nu va renunța niciodată la dreptul său ereditar, de a lupta pe toate căile și cu toate mijloacele pentru unirea teritoriilor croate și pentru eliberarea poporului croat de sub influența străină.*

Nu va renunța odată cu capul la programul ce l-a primit drept moștenire dela întemeietorul partidului, Antonie Starcević.

Manifestul critică ținuta celorlalte partide croate și îndeosebi ținuta partidului progresist, de oarece acesta dă prea mare crezământ amăgirilor

maghiare și se închină în fața simțului de dreptate și a cavalerismului maghiar. Tot așa condamnă și coaliția serbo-croată, care, zice, e cauza lipsei de activitate în parlamentul disolvat. Apelează la judecata dreaptă a alegătorilor și-i roagă să-și dea voturile numai pe candidații partidului autonom

Slavii și stările din Croația. *Un număr mare de deputați croați din Dalmația și mai mulți deputați sârbi, ruteni, sloveni, cehi și poloni din cealaltă parte a monarhiei, s'au adunat ieri seara la o consfătuire în Viena. Obiectul discuției îl formează atrocitățile ce se comit cu ocaziunea alegerilor recente în Croația din partea guvernului și a autorităților administrative.*

Dușan Popovici face mai multe comunicări cu privire la procesul lui Lurkovići, apoi ia cuvântul deputatul boem Kramarz și spune că toată lumea slavă privește cu simpatie la lupta ce o poartă croații pentru a-și eluata drepturile lor naționale.

„Mult, foarte mult — zice Kramarz — se păcătuiește în contra intereselor vitale ale națiunii croate. Politica noastră nu e o politică de cucerire și chiar de aceea nu putem tolera încercările altora de a sugruma mișcările naționale ale fraților noștri. Protestăm și vom protesta totdeauna împotriva tendințelor de supremație, vină acelea din orice parte“.

La urmă se primește cu unanimitate următoarea mișcare, propusă de deputatul Masaryk:

Adunarea de azi consternată ia la cunoștință referatul deputatului Popovici. Guvernul croat folosește astfel de mijloace pentru înăbușirea aspirațiilor poporului sârb și croat, cari fac să rosească orice om cult. Pentru politica aceasta nefastă cea mai mare răspundabilitate o are guvernul maghiar. Protestăm în contra teroarei ce se exercită în Croația și apelăm la opinia publică a întregii Europe culte.

Nădăjdum că se vor afla și între politicianii maghiari bărbați cari vor recunoaște dezastrul ce ar putea rezulta din politica distructivă a Ungariei oficioase și își vor ridica în fine glasul de protestare în contra stărilor insuportabile, create de această politică nefastă. Dorim fraților croați deplin succes în lupta pentru existența națională!

Reforma militară. *Consiliul comun de miniștri, după ce și-a terminat Aehrenthal expozeul a dezbătut chestiunile militare.*

Rezultatul acestor discuțiuni este menținerea direcțiunii politice de până-acum în afaceri militare și nici nu le vor retrage, nici nu le vor schimba. Dacă vor admite abia câteva mici schimbări neesențiale, încolo vor ține morțiș la principiile fun-

damentale pe cari se întemeiază proiectele. Aceste principii sunt reducerea serviciului la doi ani și urcarea contingentului militar.

Dealtcum ambele guverne au libertate deplină în ce privește alegerea tacticei.

Guvernele n'au decât singurul obligământ de a trece prin cameră proiectele până la primăvară.

Din cameră. *Se continuă discuția bugetului ministerului de comerț.*

Guvernamentalul Bródy Ernő condamnă procedurile scandaloase ce se observă în instituțiunile de asigurare împotriva accidentelor. Cere reforme salutare pentru sanarea relelor.

Sümegei V. roagă pe ministrul de comerț să dea mai multă atențiune apelor minerale din țară și să pună odată capăt practicei de până acum, de a proteja produsele străine față de cele indigene.

Aehrenthal despre tripla alianță. *Dacă sunt demne de credință zierele de seara din Budapesta, putem înregistra unele deciziuni deosebită importantă, ce s'au luat în consiliul comun de miniștri.*

În cursul dezbaterilor s'au atins cele mai actuale chestiuni din politica Monarhiei noastre, cum este susținerea triplei alianțe și reformele militare.

În ce privește chestiunea susținerii pe mai departe a triplei-alianțe, ministrul de externe comun, contele Aehrenthal s'a declarat în cadrelor unui amănunțit expozeu despre evenimentele mai noi din politica externă.

În firul expozeului contele Aehrenthal a relatat despre acordul franco-german, despre conflictul anglo-german, îndeosebi însă s'a ocupat de acțiunea Italiei contra Tripolitaniei, insistând asupra grelelor consecințe ce pot urma acestei acțiuni. În partea din urmă a expozeului său d. ministru de externe ocupându-se de chestia triplei alianțe încheie: În ce privește chestia susținerii pe mai departe a triplei alianțe, din partea sa o crede de necesară această alianță.

Atitudinea Italiei la rândul său e fără îndoială cea de până acum. E aproape cert că nu va devia din calea de până acum în ce privește aderența ei la tripla alianță. Italia și de acum înainte nu poate considera politica sa urmată, decât de necesară și salutară.

Părerea aceasta a contelui Aehrenthal e aprobată atât din partea premierilor cât și de întreg consiliul de miniștri, care la rândul său și-a exprimat părerea, că politica externă a Austro-Ungariei nu se va abate nici pe viitor din făgașul său determinat.

„Rândunico, rândunico, scumpă rândunico“
n'ai vrea să rămâi cu mine încă o noapte?”

„A venit iarna, prințul fericit“, îi răspunse rândunica, „și peste câteva zile, o să cadă fulgii de omăt. În Egipt, soarele cât e de ferbinte! Și palmierii sunt verzi și crocodilii stau lungiți pe nisip, privind leneși cu ochii, în zarea de foc. Prietenele mele își fac azi cuibul chiar în templul dela Baalbec și porumbește albe cu picioarele roșii, pline de curiozitate, stau deoparte și le admiră. Dragul meu prinț, trebuie să te părăsesc, dar îți promit că nu te voi uita niciodată și la primăvara ce o veni, am să-ți aduc din Egipt în locul juvaerelor pe cari le-ai dăruit, alte două și mai frumoase. Rubinul, o să fie mai roșu decât un trandafir, din cei mai roșii, iar safirul așa de vânt, ca marea nemărginită...“

„Jos în piață“, zise prințul fericit, „văd o copilă tânără, ce vinde chibrite. Toate cutiile i-au căzut în canal și inzadar le-a scos, de oarece s'au udat toate și s'au stricat. Tatăl ei e foarte rău și o va bate, dacă se va duce acasă fără de parale. Acum sârmana plânge de udă pământul. N'are nici ghetă și n'are nici ciorapi, iar pe cap n'are nimic. Scoate-mi te rog și ochiul celălalt și du-l ei. Atunci taică-său n'o va bate“.

„Ei bine, o să mai rămân încă o noapte la tine“, spuse rândunica, „dar cu nici un preț, nu-ți pot scoate și celălalt ochi, pentru că atunci vei rămânea orb de tot“.

„Rândunico, rândunico, scumpă rândunico“, „ascultă-mă, ascultă-mă“...

Rândunica deslipi și celălalt ochi, al prințului fericit, și sbură cu el jos. Trecu repede pe lângă copila cu chibritele și îi pune în mână ju-

vaerul. „Ah ce bucată de sticlă frumoasă!“ Copila țipă de bucurie și fugi cu ea repede acasă.

Rândunica, se întoarse la prințul fericit. „Acum ai rămas orb“, îi spuse ea, și eu voi sta de-acum înainte tot cu tine“.

„Nu se poate“, zise prințul fericit, „tu trebuie să pleci la Egipt“.

„Vreau să rămân etern la tine“, răspunse rândunica și adormi la picioarele prințului.

Toată ziua următoare, a șezut pe umerii prințului și i-a povestit multe, despre țările străine, pe cari le văzuse. I-a povestit despre ibisul roșu, ce stă pe țărmurii fluviului sfânt, dimpreună cu alți soți de-ai lui și prind cu ciocurile lor lungi, pești de aur; i-a povestit despre Sfînxul, ce e vechiu ca lumea, și viețuește în pustie și cunoaște toate secretele; i-a povestit despre negustorii arabi, ce vin încet cu capetele plecate pe lângă cămile, lăsând să le alunecă printre degete globulețe de ambră; i-a povestit și despre regele munților lumii, care e mai negru de cât abanosul și adoră un cristal mare; i-a povestit apoi despre șarpele uriaș, ce-și are cuibul într'un palmier și douăzeci de preoți, ce-l nutresc cu turte de miere; și i-a povestit în fine, de pigmei, cari înoată pe frunze netezi, peste un lac, purtând un neîntrerupt războiu cu fluturii.

„Scumpă rândunică“, zise prințul fericit, „tu-mi spui de lucruri minunate, dar mai admirabilă decât toate, e suferința omenească. Taina suferinții, e mai mare decât toate. Sboară peste oraș, scumpă rândunico și povestește-mi ce vezi“.

Atunci rândunica sbură peste marele oraș și văzu cât erau bogății de fericiți, în casele lor frumoase, pe când cerșitorii ședeau înaintea porților, cerând pomană. Sbură și pe stradele înguste și văzu

fețele palide ale copiilor flămânzi, ce se uitau cu ochii duși, pe ulițe în sus și în jos. Sub arcurile unui pod, gemeau pe năsip, doi băieți, unul în brațele celuilalt, cercând să se încălzească. „Ce foame ni-e!“ ziceau ei. „N'aveți voie să stați aici“, le strigă dela spate polițistul și ei o luară înainte la fugă, prin ploaie.

După aceea sbură rândunica, înapoi, la prințul fericit și îi spuse tot ce văzu.

„Din toate părțile sunt acoperit numai și numai cu aur“, îi spuse prințul fericit, „tu să-l deslipești încet, lamelă de pe lamelă și să-l duci și să-l dai săracilor! Oamenii, au crezut totdeauna, că aurul îi poate face fericiți“.

Rândunica, deslipi aurul scump, lamelă de pe lamelă, pânăce prințul fericit, rămase gol și tocit. Și lamelă de lamelă, o duse rândunica, în cioc, săracilor, iar fețele copiilor prinseră să se rumenească și începură să rădă și să se joace pe uliți, strigând cât îi ținea gura: „acum avem pâne, acum avem pâne!“

Veni dela un timp și omătul și după omăt, se porni pe ger. Stradele străluciau și scânteiau, de parcă ar fi fost făcute numai din argint; turțuri de ghiță atârnavu de streșinile caselor, ca niște pumnale de cristal și copiii începură să poarte mantale roșii ca pojarul și patinau pe ghiță. Sărmanei rândunici, i-se făcu frig și din ce mergea îi era tot mai frig, dar cu toate acestea nu voia să părăsească pe prințul fericit, deoarece îl iubia prea tare. Strângea și ea fărmi de pâne de pe la poarta franzelarului, când franzelarul nu se uita acolo și cerca apoi să-și încălzească trupșorul, lovindu-și repede aripile, una de alta.

Dar la urmă știu rândunica, că tot trebuie să

Absolutism constituțional

(x) Nu se poate afirma, că anul 1867 ar fi introdus pentru toate neamurile din Ungaria regimul constituțional. Din potrivă experiența și constatările făcute în decursul zecilor de ani trecuți ni-a întărit tot mai mult în credința, că absolutismul nemțesc, care fusese un adevărat regim constituțional pentru noi, neamurile nemaghiare, a fost prefăcut, transformat prin transacția dela 1867 în cel mai brutal absolutism.

O spunem deschis. Suntem mulțumitori absolutismului urmat după anul 1848. Și sărbătorim cu toată sinceritatea această epocă, deoarece în cadrele acestei forme de guvernare atât de modern aplicată, neamurile nemaghiare și îndeosebi noi românii aveam cea mai desăvârșită libertate de a ne conserva, întări și desvolta limba și de a ne afirma în întregime ființa noastră națională. Ba mai mult. În această epocă de „absolutism“ idealul nostru național, după care de veacuri a insetat părintii și moșii noștri și-a aflat cea mai splendidă împlinire, prin recunoașterea românilor ca a patria națiune alcătuitoare de stat, recunoaștere fixată în legea votată de dieta autonomă a Transilvaniei și sfântă de împăratul în anul de strălucită aducere aminte 1863. Epoca lui Bach e o epocă, pe care noi niciodată nu ne vom gândi ca s'o blăstămăm alături de maghiari. Căci dacă vom sta ca să punem față în față epoca stăpânirii maghiare cu epoca absolutismului nemțesc, apoi de o mie de ori mai îndârjit vom blăstăma epoca constituționalismului brutal de absolutist al regimelor ungurești, decât timpul dela 1848 până la 1867.

Absolutismul nemțesc nu s'a dovedit dușman al libertăților, el n'a prigonit limbile, n'a oprimat rasele, ci a fost mai mult un necesar imperativ prin care capete cuminți, înțelegând pornirile distrugătoare de stat și nebune ale câtorva „nobili“ înfierbântați la cap — au căutat să salveze o

țară, care avea s'ajungă la faliment și să întărească o dinastie al cărei tron fusese clătinat de câțiva aventurieri dornici de înălțare.

Noi tot ce avem mai de seamă: licee, societăți culturale, așezăminte publice etc., pe vremea absolutismului ni le-am înșghebat. Limbei noastre ca și naționalității noastre de pe vremea absolutismului i-s'a pus temelie legală. Pentru noi acest absolutism a fost o epocă de mulțumire, un timp de liniște și pace, în care n'aveam să mai purtăm înverșunata luptă pentru mântuirea limbei și a legii noastre, ci vieța noastră începuse să-și ia cursul natural al oricărui neam, care a ieșit biruitor peste frecările naționaliste. Cultivarea cât mai intensivă a poporului începuse să fie scopul nostru. Lumea întreagă ne chema la munca care se poartă întru luminarea și înaintarea omenimii.

Dar visului nu i-a fost dat, să se facă faptă, căci epoca absolutismului nemțesc a trecut și în locul lui a venit să se instăpânească un absolutism aparte, ciudat: absolutismul constituțional concentrat în mâinile trufașelor și necruțătoarelor guverne maghiare. Pornirea noastră de emancipare națională a murit în fașe, căci în decursul acestui adevărat absolutism a trebuit să purtăm cea mai desnădăjduită luptă pentru păstrarea limbii și a naționalității noastre.

Absolutismul constituțional maghiar a căutat în mod sistematic și consecvent, ca să înăbușe toate tendințele noastre de a ne putea păstra întreagă ființa noastră românească. Cu o pornire nebună un Tisza cu toate generațiile ce i-au urmat, un Bánffy, acest Caligula al vremilor de ieri, un Széll, un Wekerle, un Khuen etc. au căutat și caută și azi ca să stăpânească toate libertățile neamurilor nemaghiare și să perpetueze un sistem de urgie, un sistem de oprimare barbară, prin care fulgeră cnutul înfricoșat.

moară. Mai avu încă atâta putere, ca să mai sboare încă odată, cu un falfăit obosit de aripi, pe umărul prințului fericit. „Deacum rămâi cu bine, dragă prințule“, șopti rândunica, „imi vei permite să-ți sărut mâinile?“

„Ce bine îmi pare, că te-ai decis în fine să pleci la Egipt, scumpă rândunico“, îi zise prințul fericit. „Ai rămas orișicum prea mult aici. Dar trebuie întâi să mă săruți pe buze, pentru că te iubesc!“

„Nu plec la Egipt“, îi răspuse rândunica. „Mă duc la casa morții. Nu-i așa că moartea e frate cu somnul?“ Și rândunica, sărută dulce buzele prințului fericit și apoi căzu ca o bucată de plumb, moartă și înghețată, la picioarele lui.

În momentul acela, un pocnet neobicinuit se auzi din statuie, tocmai ca și când s'ar fi rupt ceva. De fapt inima prințului, făcută din plumb, crepase de frig în două. Se lăsase un ger cumplit.

A doua zi trecu primarul în societatea consilierilor, jos pe piață. Când ajunse în fața colona-dei, privi cu toții statuia.

„Dar pentru Dumnezeu“, făcu primarul, bă-tând din palme, „ce urit se prezintă prințul fericit!“

„E grozav de urât“, strigară într'un suflet toți consilierii. Ei erau totdeauna de aceeași părere, cu primarul. Apoi se uită sus, pentru că să cerceteze lucrul, mai de-aproape.

„Uite, că i-a căzut rubinul din sabie, ochii s'au dus cine știe unde și nu se mai cunoaște pe el, nici un fir de aur“, observă primarul. „Prințul fericit, a ajuns tocmai ca un cerșitor“.

„Tamân, ca un cerșitor“, adaosera consilierii. „Și la picioarele lui, iată o pasere moartă“, continuă mai departe primarul. „Trebuie să luăm o decizie, că aici de-acum înainte n'au voie în nici un chip, să moară pasările“. Grefierul, luă numai decât însemnare, despre asta.

„Deoarece nu mai e frumoasă, n'are nici un înțeles, să mai stea aici, statuia“, constată profesorul de estetică, dela universitate.

Statuia în fine a fost luată jos, a fost topită apoi într'un cuptor, iar primarul convocă o ședință comunală, ca să hotărească ce să se facă acum cu metalul. „Trebuie să facem firește o altă statuie“, zise primarul, „și aceia dacă vreți, să fie chiar a mea“.

„A mea, a mea...“, spuse fiecare consilier și începură să se certe. De când am aflat ultima oară veste despre ei, se tot ceartă mereu.

„E foarte curios“, observă inspectorul peste lucrătorii cuptorului de topit. „Inima aceasta crepată, nu vrea nici decum să se topească. Iată, ne vedem siliți s'o aruncăm“. Astfel aruncară inima pe o grămadă de gunoi, unde se afla și rândunica moartă.

„Adu-mi cele mai prețioase obiecte din oras“, porunci Dumnezeu, către unul din îngerii săi. Și îngerul îi aduse inima de plumb, a prințului fericit și rândunica moartă.

„Ai ales foarte bine“, zise Dumnezeu. „În grădina raiului, această păsărică va cânta totdeauna și prințul fericit, mă va lauda etern, în ceta-tea mea de aur“.

Trad. de dr. I. Broșu.

Acest absolutism, care se înfățișează ca un demn urmaș al despotismului antiuman al vremilor de groază din trecut a căutat să instituie în școala făcută din truda și nevoile noastre un spirit străin; se sbate în toată ziua, ca să ne maghiarizeze și să ne înstrăineze tot ce ne-a dat dărnicia absolutismului nemțesc.

Să nu se mire deci nimenea, dacă noi românii, cari în tot sângele nostru purtăm entuziasmul pentru egalitatea tuturor, suntem cei mai înverșunați adversari ai stărilor anormale din Ungaria de azi, stări create prin nefericita tranziție dela 1867, prin care s'a dat oligarhiei retrase după domnie întreagă putința de a governa și a dispune singură de soarta milioanele din Ungaria. Suntem contrari de principii, căci prin această transacție s'au creat astfel de privilegii pe seama unora, cari vor sdruncina echilibrul statului. Anul 1867 a creat domni și supuși, oameni și iloti și mai presus de toate a pus temelie tare unui popor privilegiat, care contrar firii ar fi chemat ca singur el să fie elementul alcătuitor de stat ca și cum acest popor singur ar fi isvorul din care își susține statul viața.

Situația e fără îndoială anormală. Falsul constituționalism, care înăbușe libertatea întrunirilor, care prigonește libertatea de presă, care e dușman al libertăților colective, care nu permite validitatea drepturilor cetățenești, care pe mai bine de jumătate din populațiunea acestei țări o eschide dela dreptul de a-și face legi — acest fals constituționalism e astăzi obiectul nu numai al criticii noastre, ci e aspru criticat chiar și din partea așa numiților maghiari democrați, cari sunt adânc îngrijorați de soarta libertăților cetățenești și mai vartos de soarta țării însăși, care, prevăd și ei, va ajunge la faliment și la ruină, dacă regimurile de mâne vor continua politica regimurilor de ieri și de azi.

Secundați deci și de aceste păreri ale democraților maghiari cu toate, că în principiu suntem dușmani ai oricărui fel de absolutism — cutezăm să afirmăm, că preferim un absolutism ca cel dela 1848—1867 — actualului constituționalism maghiar, care în fond este cel mai înverșunat absolutism pentru neamurile nemaghiare.

O altă minciuniță a „Tribunei“

„Tribuna“ n'are noroc. I-se descopăr mereu minciunițele.

Scria surata în Nr. 251 din 16/29 no-emvrie, că dd. Goldiș, Marsieu, Iancu și toți ceialalți, cari nu se închină comanditarilor ei, nu știu românește. Îndeosebi se sbătea să arate, că d. V. Goldiș e un prost orator. Ca să dovedească lucrul acesta cu martor, cum are acum obiceiul, de când a observat că lumea fără martori, nu-i mai crede nimic, se provoacă la un frate oarecare din România. Iată ce zicea „Tribuna“:

„Dar domnul (adecă d. Goldiș) trece totuș de mare orator în sărăcăcioasa noastră vieță intelectuală, nu numai atât, ci se crede îndreptățit să ridiculizeze pe alții, cari nu-s oratori, căci vorba asta a ajuns desfigurată de tot înțelesul ei.“

Un român din țară s'a oprit astăvară aici în Arad. Fruntașii și felicitară imediat că ce noroc are, mâne e congregație și are să-l audă pe Goldiș. Bucuria era într'adevăr mare și din partea oaspe-lui. Ne spunea în urmă:

— Regret foarte mult că l-am auzit, mizera-

bil vorbește românește, de ceialtați, d-nii Marșieu și Iancu, nu zic nimic, căci nu i-am înțeles de loc.

Astia sunt oratorii noștri, foarte indignați, sunt siguri, și pentru șirele acestea sincere“.

Astăvără s'a ținut o singură congregație, cea în care s'au desbătut circularele orașului Vârșeț în chestia votului universal și a obstrucției din cameră. La congregația asta, de fapt, a luat parte ca oaspe și un iubit frate al nostru din România, d. Leonte Moldovan, avocat în Brăila.

Primim azi dela d. Moldovan următoarea telegramă:

„Dacă „Tribuna“ prin nr. 251 m'a vizat pe mine, că aș fi vorbit rău fie de d-v. personal, fie de limbajul, în care ați vorbit la congregație d-v. și cu cei doi colegi ai d-v. d-nii Marșieu și Iancu, atunci declar, că spusele „Tribunei“ sunt neadevăruri sfruntate și autorul lor de completă reacredință“.

Leonte Moldovan.

Biata „Tribună“ rămâne deci iarăși cu o minciună în spate. De altfel asta e pâinea ei de toate zilele.

Situația în Persia. Bunele intențiuni ale Persiei de a aduce oarecare reforme în interiorul său era foarte natural să întâlnească în primul rând un dușman.

Rusia după ce a fericit atâta pământ și atâți oameni se simte datoare să treacă hotarele și acum când vecina Persia încearcă a ieși deasupra nevoilor, mai mult decât oricând întinde mâna sa de ajutor...

Motivul intervenției Rusiei în Persia e căutat de atâta timp și acum când e găsit, Persia e amenințată să-și piardă independența.

Independența însă li-e scumpă perșilor de aceea ei vor opune toate forțele de cari dispun pentru a o păstra. Prietenii la nevoie nu sunt. Sindicatul presei persane face acum un apel presei mondiale, cerând o anchetă imparțială a conflictului.

Apelul promite împlinirea unor pretențiuni ale Rusiei, rugând presa să sprijinească independența Persiei.

Conform unei știri din Petersburg, guvernul rusesc a ordonat trupelor rusești ce erau în drum spre Teheran să rămână în Kaovin până la nouă dispoziții.

Se mai vestește apoi că Anglia nu va aproba, ca Rusia să ocupe Persia nordică întrucât ea n'ar fi pregătită pentru situația ce s'ar crea prin acțiunea Persiei.

In conflictul ruso-persan nici Turcia nu poate rămâne indiferentă cu toate angajamentele actuale din Tripolis.

Ea pregătește înaintarea corpului 6 de armată spre granița persană, deși se prevede că Rusia, ca răspuns la această măsură, va cere deschiderea Dardanelor pentru vasele de războiu rusești.

Consiliul de miniștri va delibera asupra atitudinii pe care urmează s'o ia Turcia în urma complicațiilor din Persia.

Numirea noului șef de stat major român și cercurile politice din România. Numirea d. general Averescu, ca șef al statului major român este pe cale să provoace și în România o chestiune militară.

Se știe că acum doi ani în februarie 1909 d. general Averescu, care era ministru de războiu a părăsit ministerul în urma unei interpelări a d-lui Marghiloman, pe atuncia deputat opoziționist, actualmente ministru de interne și unul dintre fruntașii partidului de la putere.

Acuma unele ziare luând temă interpelarea de atunci a dlui Marghiloman își exprimă mirarea pentru înaltul post la care a fost chemat d. general Averescu de către partidul conservator.

Dar în afară de aceste comentarii ale presei opoziționiste se fac altele cu mult mai interesante.

Se pune, această schimbare, ca și activitatea ce domnește în cercurile militare din România, în legătură cu evenimentele ce se așteaptă să se desfășoare în Peninsula Balcanică.

In felul acesta prin unele cercuri se afirmă că chemarea unui general de valoare militară a actualului șef de stat major este necesitate de împrejurări care primează considerațiunea de partid.

*

O ședință de noapte a dumei. In ședința de ieri seara a dumei rusești, la discuția unei interpelații în afacerea asasinării lui Stolypin, socialiștii au provocat scene furtunoase, cari abia la miezul nopții au putut fi potolite, după ce președintele dumei a exclus pe mai mulți deputați socialiști dela un număr hotărât de ședințe.

*

Acordul franco-german și grupurile parlamentare franceze. Grupurile parlamentare franceze continuă să desemneze delegați, cari să examineze procedura pentru ratificarea acordului. Mai toate grupurile se arată favorabile motiunii aprobate de guvern.

Stânga radicală s'a pronunțat pentru limitarea desbaterilor numai la chestia acordului marocan.

Radicalii socialiști de asemenea pentru limitarea desbaterilor și pentru separarea interpelărilor în caz când ar fi referitoare și la chestiuni străine de acordul marocan.

Numerii republicanii-progresiști s'au pronunțat pentru amânarea discuției până când guvernul va fi în măsură să comunice rezultatul tratativelor cu Spania și cu celelalte puteri semnatare ale tratatului dela Algeiras. Domnul Denis Cochin a formulat o interpelare asupra politicii Franței în Maroc.

Cronica externă

Relațiunile dintre Anglia, Franța și Germania

(§) Discursul lui Sir Eduard Grey, ministrul de externe al Angliei, rostit luna trecută în camera comunelor a atras atențiunea generală asupra relațiunilor dintre Anglia și Germania și, implicit, și asupra relațiunilor acestor două state cu Franța.

Distinsul bărbat de stat englez a pronunțat un discurs abil, abondent în multe subtilități diplomatice. Scopul acestui discurs a fost ca să liniștească pe de o parte spiritele din Germania, turburate prin destăinuirile asupra evitărei războiului astă vară, să justifice politica engleză în timpul conflictului franco-german și, în sfârșit, să asigure și pe francezii de trăinicia înțelegerii anglo-franceze, celebra *entente-cordiale*.

Prea multe probleme, decât ca să le rezolve toate printr'un singur discurs. Intr'adevăr este dificil să ții un discurs de mare importanță politică, prin care să inspire încredere, în același timp, și Franței și Germaniei.

Dacă totuși Sir Grey a știut, cel puțin în aparență, să facă acest miracol de diplomație este fiindcă el intrupează diplomația engleză, vestită prin duplicitatea ei. Sir Eduard Grey a vorbit ca un adevărat englez. Cuvântarea lui a fost inspirată de veșnica, *clasica* preocupare a englezilor de a-și menține puterea lor mondială și influența lor în continent printr'o politică în care orice *voltă*, orice mișcare de surprindere este permisă.

*

Să vedem ce conține, în esență, acest discurs care va rămâne în analele parlamentare ale Angliei ca unul din cele mai

celebre discursuri și la care a asistat toată crema societății din Londra.

Ministrul de externe al Germaniei Kiderlen-Wächter a fost acela care a provocat pe colegul său englez să rostească acest discurs. Kiderlen-Wächter făcuse declarațiuni la cari Sir Eduard Grey trebuia să răspundă pe de o parte spre a rectifica aserțiunile ministrului german, pe de altă parte spre a da cuvenitele lămuriri, asupra politicii engleze față de Germania.

Din aceste motive trebuia, ca partea d'intăi a discursului lui Sir Grey să conțină o rectificare a celor spuse de d. Wächter, care a acuzat Anglia că ar fi urmat, în timpul conflictului franco-german, o politică *neconsecventă* cu sine însăși. Sir Grey a căutat să dovedească — lucrul greu de dovedit — că dinpotrivă politica Angliei a fost *aceeași* dela izbucnirea conflictului (1 iulie nou) până la aplanarea lui (4 noemvrie).

*

Iată cum descrie Sir Grey politica Angliei în timpul crizei marocane:

După-ce, la 1 iulie, Germania trimisese canoniera *Panther* la Agadir, manifestându-și în chipul acesta nemulțumirea contra aranjamentului franco-englez în Maroc, Sir Eduard Grey a declarat ambasadorului Germaniei la Londra contelui Wolff-Metternich că consideră situațiunea ca gravă. Aceasta s'a întâmplat la 3 iulie, deci două zile după sosirea canonierei germane în fața portului Agadir.

La 4 iulie, adică a doua zi după această importantă declarație, Sir Grey face ambasadorului german o nouă comunicare spunând că în prezența inițiativei germane dela Agadir, guvernul Marei-Britanii va determina politica sa pe de o parte conform intereselor sale marocane, pe de altă parte conform obligațiunilor sale față de Franța.

La nici una din aceste comunicări contele Wolff-Metternich n'a răspuns nimic. Guvernul german n'a dat Angliei nici o informațiune asupra politicii sale. Guvernul din Londra nu avea alte informațiuni asupra mersului conflictului decât acelea furnizate de aliata sa Franța. Dela Paris guvernul englez a fost informat că d. Kiderlen-Wächter a venit cu pretențiuni exagerate: Franța să cedeze Germaniei aproape întregul Congo.

*

In condițiunile acestea guvernul englez a crezut că este necesar să declare că nu va permite să fie exclus din negocierile împăcării în Maroc. La 21 iulie (nou) Sir Grey comunică această hotărâre a contelui Wolff-Metternich, ambasadorul Germaniei. In aceeași zi, seara la banchetul servit la Mansion House d. Lloyd George, ministrul de finanțe englez, într'un mare discurs repetă declarația lui Sir Grey, după ce se înțelesese cu acesta și cu primul ministru Asquith.

In sfârșit, după atâtea comunicări și declarațiuni solemne, d. Kiderlen-Wächter crede că nu se mai poate lăsa fără răspuns comunicațiunea făcută de Sir Grey la 4 iulie. Intr'adevăr ministrul de externe german răspunde că nu va debarca nici un soldat la Agadir, roagă însă guvernul englez să nu facă uz, în mod public de această informațiune confidențială.

La 25 Iulie contele Wolff-Metternich

face lui Sir Grey o vizită și îi cetește un document plin de recriminațiuni contra discursului lui Lloyd George. Ministrul de externe englez găsește această procedură abuzivă și ne la locul ei și refuză de a se mai explica asupra discursului lui Lloyd George, pe care-l aproabă. Atunci d. Kiderlen-Wächter recunoaște că a mers prea departe și, peste 3 zile, trimite prin ambasadorul său o nouă comunicațiune, de astă dată amicală, prin care roagă Anglia să facă cunoscute în mod public dorința sa în privința înțelegerii franco-germane. Guvernul englez, în urma acestei invitațiuni se declară satisfăcut și în aceeași zi, la 27 iulie, primul ministru Asquith rostește un discurs împăciuitoare.

După ce a făcut acest istoric al politicii engleze în timpul crizei marocane, Sir Grey declară din nou că Anglia a fost consecventă dela început până la sfârșit. Acum, prin încheierea acordului franco-german — spune Sir Grey — cauza neînțelegerii a dispărut și nu mai există nici un motiv pentru care Anglia și Germania ar rămâne dușmane.

Aici Sir Grey trece la partea a doua a discursului său, în care atinge chestiunea alianței Angliei cu Franța. El declară că Germania s'ar înșela dacă ar crede că ameliorarea raporturilor anglo-germane va aduce cu sine sacrificarea sau slăbirea amicitțiilor actuale ale Angliei. Prietenia cu Franța (mai ales!) și cu Rusia rămân intangibile. În această privință, spune Sir Grey, Anglia va urma principiul de a încheia noi prietenii însă nu în dauna celor existente...

Atât că aceasta nu se prea poate. O apropiere a Angliei către Germania nu poate să se facă fără ca legăturile dintre Paris și Londra să slăbească considerabil sau să se rupă de tot, după cum o apropiere franco-germană n'ar face impresie bună la Londra.

Nu știm încă dacă discursul lui Sir Eduard Grey a fost un succes sau un insucces pentru Franța. Un lucru este însă sigur: Anglia ar fi dorit să joace un rol mai important în chestiunea marocană, ar fi dorit să fie intermediara între Franța și Germania. Faptul că guvernele din Paris și Berlin s'au înțeles și fără ajutorul Angliei a trebuit să nemulțumească pe aceasta din urmă.

Este firesc ca necazul să fie îndreptat în primul rând împotriva Franței, care a știut să-și aranjeze afacerile și fără tutela engleză.

Viitorul cel mai apropiat ne va arăta dacă criza marocană a întărit sau a slăbit prietenia dintre Anglia și Franța. Cert este că englezii au urmat, ca și altădată și întotdeauna, tradiționala lor politică negustorească.

CORESPONDENȚE

DIN GERMANIA

Berlin

Cari sunt opiniile prof. dr. Deissman asupra creștinismului vechiu?

Urmașul prof. B. Weiss, dela facult. teol. a universității din Berlin dr. Deissman, a ținut Vineri, aici o interesantă conferință asupra temei „Creștinismul vechiu, ca religione poporală și a popoarelor”, din care am ținut de bine să vă comunic următoarele:

Punctul de mănecare, dela care a purces savantul profesor, a fost stabilirea concesiunilor de viață sufletească a tinerei religii, ce s'a ivit în mijlocul supraculturii literare a orientului și a occidentului. Din timpul acela, zice conferențiarul, noi posedăm o mulțime de grandioase monumente și resturi literare ale culturii greco-romane, cari ce-i drept nu par isvorâte însă totdeauna din bogăția unei adevărate forțe creatoare!

Philo din Alexandria s'a adăpat din spiritul culturii grecești, ajunsă la stadiul de saturațiune, adecă din așa numita „cultură de carte”.

Dar chiar și în Palestina, țara mamă a creștinismului, dăm de o astfel de cultură literară, legată de venerarea „cărții sfinte” (Biblia), adecă de o „religione de carte”. Toată această pătură de praf a „culturii de carte”, apoi întreagă filozofia de școală a diferitelor *Talmude*, scrise pe pergament și a *Mişnei*, se întinde deasupra poporului simplu și asupra sentimentelor sale prea puțin complicate, ca un subțire strat de praf, sau ca un covor străveziu. Mișcarea primordială a creștinismului, concentrată în jurul evangheliei lui Isus din Nazaret și al cultului apostolilor față de persoana lui, — arată prof. Deissman — că e de un caracter absolut neliterar! Sub scutul supraculturii romane din epoca împăraților, ea se îndeplinește aproape în toate sufletele oamenilor simpli, primind astfel mai cu seamă în păturile de mijloc și de jos ale poporului, caracterul unei mișcări populare religioase! Felul de a simți al acestor mase, e de cele mai multeori energie și viu, bogat în fantazie și cald, câteodată chiar și dur. Pătura aceasta trăiește și azi, tot așa de neschimbată ca și odinioară, și o aflăm fără multă trudă în părțile sudice și de ost ale mării Mediterane.

Din poporanismul naiv se desvoltă, mai mult ca un cult decât ca religione și mai mult ca faptă, decât ca speculațiune, *religiunea poporală*. Caracterul religiunii populare e cu necesitate neliterar! Opera lui Isus și Pavel, cari s'a adresat mai cu seamă păturilor simple și oamenilor muncitori cu brațele, e poporală și neliterară. Isus din Nazaret, care în cea mai frumoasă epocă de cultură, n'a scris nici o singură carte, ba nici un șir chiar, nu se află în nici o relație ce s'ar putea defini mai de aproape, cu cultura literară a timpului său. El, ca un neliterat, nu s'a gândit nici o singură dată să scrie vreo oarecare carte sfântă. Creștinismul e prin urmare, nu începe cum se crede cu Testamentul nou, pe care îl putem numi reflexul vieții lui Isus, ci cu însaș pășirea lui în publicitate! La început a fost cuvântul! Conținutul chemării profetice a lui Isus, fu de caracter poporal. Accentele, apăsate și grave de fanfară ale cuvintelor nazarineanului, s'gduesc și trezesc oricui conștiință. Lucrarea lui e vie, e forța cuvântului viu! În simplitatea și poezia sa, peste care plutește un zăbranic de o divină naivitate, se reoglindește frumusețea patriei sale, a *Galileei*. Calea, pe care vine, nu e aceea ce pornește din camera de studiu, ci de acolo, de unde e izvorul aromatic, al pâinei! Chiar și cel mai vechiu cult al lui Isus de caracter palestino-semitic, e poporal și prin urmare absolut neliterar. Tot asemenea și apostolul Pavel din Tars, acest propovăduitor universal al cultului lui Hristos, deși viețuia în cele mai strânse legături cu belșugul de cultură a orașelor mari din timpul său, totuși, dimpreună cu întreaga sa structură socială, se afla neîntrerupt într'o conștiință opoziție, cu supracultura literară a epocii sale. El, însuși, adecă misionarul meseriașilor, nu e literat; epi-tolele sale nu sunt scrise cu intenții literare, el n'a visat poate niciodată, că acele cuvinte pline de grije și izvorite din adâncul inimii sale calde și adresate inimilor

cetitorilor, vor forma vreodată parte dintr'o carte sfântă, și vor fi așezate între strălucitele produse ale literaturii mondiale.

Prof. dr. Deissman, care cunoaște foarte bine greceasca elino-judaistică, atrage apoi atențiunea auditorului său, asupra limbei scrise de apostolul Pavel, care după cum crede el nu e alta, decât limba grecească vorbită în orașele mari, greceasca vie ce se auzia pe ulițe în toate zilele, care creștea ca o plantă fără multă îngrijire, aproape selbatică. Relația ce există între Philo și Pavel, ar fi cam aceea ce se poate stabili între Erasmus și Luther. Philo scrie, iar Pavel vorbește; Philo, care se află pe piscul cel mai înalt al unei epoci culturale, își trage originea din pătura de sus și nobilă din Alexandria, Pavel însă se înalță din izvorul viu al forței vitale a poporului său. Dacă confesiunile sale ar fi să fie adunate într'un sistem, nici nu s'ar putea pricepe. Totul posedă la el caracterul unei instrucțiuni intuitive, a predicii restignitului Hristos. Dimpreună cu activitatea apost. Pavel, se încheie epoca creatoare a creștinismului, care devine acum pentru primată literară.

Caracterul poporal, iese foarte clar în evidență și din textele evangheliei lui Ioan, a acestei puternice sinteze de un început literar al tuturor speranțelor mesianice vechi evanghelice, și a cultului mesianic. Toate evangeliile păstrate sub numele lui Ioan, pe lângă faptul acela că li s'a atribuit caracterul lor profund filosofic, fiindcă tratează despre logos, nu s'alta decât cărți edificatoare pentru noi înființatele biserici. Căci precum în zilele noastre cuvintele de „imperativ categoric” și „supraom” au trecut în limba vorbită în toate zilele, astfel fu și cu acel logos. Fraze, ca de pildă, „Dumnezeu este spirit”, „Dumnezeu este iubirea” nu sunt acoperite de nici un vâl cât de palid, de filosofie, ci sunt dimpotrivă adevărate țipete de fanfară, sunt adevărate pâne pentru mase! În fine, conferențiarul cere să dovedească, cum la Isus și apoi și la ceilalți apostoli adecă Ioan și Pavel, acea trăsătură religio-poporală, se lupta să învingă barierele părții naționale a mișcării creștine. Ca religie poporală, investmântat în haina vie a limbilor popoarelor din jurul mării Mediterane, creștinismul înaintează mereu schimbându-se apoi într'o religie universală, într'o religie a popoarelor!

Corresp.

DIN BUCOVINA

Cernăuți

Lucruri fără importanță?? — Politca românilor bucovineni.

Nu te cuprinde mare mirare, când străinul își permite față de neamul nostru atâtea brutalități, cari stânenesc prestigiul nostru național.

Ești însă pătruns de jale și durere, când o fac conducători firești ai neamului, bărbați cu poziții înalte, cari îi îndreptătesc de a apăra caracterul național românesc al instituțiilor noastre. Acești bărbați însă, (cu puține și laudabile excepții) nu-și împlinesc din principiu datoriile lor față de neam și preferă să fie gogoliții guvernului, care-i promovează treptat și le acordă distincții. Peștele dela cap se împute.

Dacă șeful arată astfel de atitudini, de sigur că și subalternii săi vor fi de acord cu dânsii.

M'a impresionat mult șezătoarea muzical-literară în limba iudeo-germană a liceului III al statului, care trece în ochii tuturor ca liceu românesc. Nu-mi puteam închipui, că așa ceva ar fi cu puțință. Știam doară, că directorul acestui institut e totodată și președintele uneia din cele mai însemnate societăți românești din Bucovina, „Armonia”. E posibil, ca institutul, unde majoritatea elevilor sunt români să pășască în public cu o producție internațională?

Ba încă și mai ceva.

Elevii români să cânte cântece străine? E aceasta cu cale? A crezut, poate, onorabilul corp didactic în frunte cu d. director, că cântecele românești vor părea publicului auditor zbierete și strigăte de războiu? Să mai zică cineva, că avem instituții românești!

Le avem în trăsături palide pe hârtie, cari devin tot mai slabe și se șterg.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Uitasem să spun, că asupra acelor, cari invocă la bancheturi umbra lui Mihai, Ștefan, Corvin, ba chiar și a moșului Traian, triumfă falnică ideea statului.

E tipicul caracteristic al acestei epoci în Bucovina.

Lupta de distrugere între partidul democrat și apărărit încetase, sau numai se domolise puțin în timpul crizei financiare. Acum însă, când am scăpat cu chiu și vai dela prăpastie, lupta amenință să izbucnească din nou.

Iarăși vor apărea organe contrare, cari prin stilul lor trivial vor nimici reputația unor bărbați cinstiți și nevinovați. Interesele și nevoile neamului vor fi lăsate la o parte, iar ura și chestiile personale își vor face apariția pe arena politică.

Vina o poartă cei cari nu vor ști nici de disciplină, nici de răspundere. Neînțelegerile s'au iscat între deputații români, cari nu se pot uni într'un singur club și să strângă din nou pe toți oamenii de bine și masele largi ale poporului sub drapelul mândru al partidului național. Desigur, că de aceste idei cardinale a fost condus și partidul democrat, care a luat într'o ședință intimă următoarea hotărâre, pe care o transcriem din „Foaia Poporului“:

„Deputații Nicu Băndu, Mihai Chisanovici, Iancu Cuparencu, Florea Lupu, Aurel Onciul, Romul Reuț și Modest Scalat, văzând, că față de părerile de tot opuse ale membrilor fostului partid apărărit este cu neputință, a lucra împreună cu membrii acestia, au hotărât în ședința din 26 noemvrie 1911 a înființa din nou fostul partid național-tărănesc. Cap al partidului acestuia a fost ales deocamdată Aurel Onciul. Totodată s'a îndrumat alegerea oamenilor de încredere în toată țara. După numirea lor va urma în curând constituirea formală a partidului național-tărănesc. Organul partidului este Foaia Poporului“.

Desigur, că această grupare va întâmpina destule greutăți la constituirea sa din partea grupării apărărite. Se vor mișca și desbina masele mari ale poporului, cari nu vor ști pe cine să urmeze. Neorientarea le va stăpâni și mai departe.

Citesc în mai multe ziare, că fostul director al Centralei d. dr. Florea Lupu și-a depus mandatul dietal și demnitatea de președinte al băncii țării. Știrea aceasta nu pare să fie bazată pe adevăr, căci chiar în organul partidului național-democrat îl aflăm pe d. Lupu în gruparea democrată. Atâta până la o știre mai exactă.

Correspondent.

Austria

Consiliu comun de miniștri.

În palatul de pe Ballhausplatz s'a adunat mercuri o conferință, sub prezidiul ministrului de externe Aehrenthal: cei doi premieri, — contele Stürgkh și contele Khuen-Héderváry, ministrul comun de finanțe baron Burian, ministrul de finanțe cavalier de Zaleski și Lukács, ministrul de război general de Auffenberg și comandantul marinei, contele Montecuccoli.

Obiectul conferinței a fost pregătirea lucrărilor pentru delegațiuni; acestea vor avea loc în două sesiuni, la sfârșitul lui decemvrie și în martie ori aprilie, în Viena.

Atâta va fi fost, oficios, la ordinea zilei, atâta spune și comunicatul oficial. Dar urmând imediat după criza senzațională care a resvrătit opinia publică în monarhie și în țările interesate, consiliul miniștrilor se va fi ocupat desigur și de conflictul care a cauzat retragerea generalului Conrad dela statul major și în acelaș timp desavuarea contelui Aehrenthal. Cele două cabinete se vor solidariza cu politica ministrului de externe, și, ca urmare, întreagă presa înființată de cele două guverne va anunța sus și tare credința monarhiei către alianța

triplă, iar la rubrica războiului italo-turc va preamări bravura italienilor. În anul 1912 se decide soarta triplicei- de aci îndrăgirea spontană a Italiei. Desmințită cum a fost știrea despre pertractări între guvernul din Roma și ambasadorul francez Claude Barrere*), ea totuș pare a fi spăriat pe diplomații noștri.

La criză.

Generalul Conrad von Hötendorf, inspector de armată, a fost mercuri în audiență la M. Sa, ca să-i mulțumească pentru înalta distingere, și să raporteze că a luat funcțiunea de inspector de armată cu sediul în Viena.

Interpelație în Reichsrat. — În numele partidului creștin-social deputatul Fiale a adresat ministrului Stürgkh întrebarea: e aplicat prezidentul consiliului de miniștri a da în parlament, pentru asigurarea opiniei publice tulburate prin retragerea șefului statului-major, o expunere limpede a situației în care se găsește monarhia sub raport al politicii externe și mai ales atitudinea sa față de alianța triplă.

Un amestec al Italiei?

„Die Zeit“ a pretins a ști că retragerea generalului Conrad s'a întâmplat la cererea Italiei și că cel dintâi cel ce a fost informat despre aceasta, a fost ducele de Avarna, ambasadorul Italiei la Roma. „Correspondența politică“ a ministerului de externe a desmințit afirmarea.

Lupta pentru Dardanele

Acțiunea italiană contra Dardanelelor.

Roma. — Se afirmă, că ministrul de externe San Giuliano a declarat ambasadorului rus, că Italia nu a renunțat la blocarea Dardanelelor și la acțiunea flotei în Arhipelag și, că ea în curând își va începe acțiunea. Oferă însă Rusiei toate garanțele cerute, că interesele rusești nu vor suferi nici o scădere.

Constantinopol. — După știrea sosită la ambasadorul londonez de aci ministrul englez la Roma a comunicat guvernului italian propunerea urgentă a guvernului englez, că Italia să se nzuiască să aplaneze cât mai curând conflictul cu Turcia. În caz contrar Anglia va fi silită să împiedece cu orice mijloace posibile acțiunea flotei italiene.

România în conferința europeană pentru Dardanele.

Viena. — Din sursă diplomatică vine știrea, că în cazul unei conferințe europene pentru chestia Dardanelelor, România și Bulgaria vor lua parte la desbateri ca fiind direct interesate la Marea Neagră.

Participarea aceasta se discută de pe acum și e foarte probabil, că ea ar fi hotărâtă.

Flota engleză în apele turcești.

Londra. — În prezent flota engleză din marea Mediterană se află în apele turcești. Acum două zile de pe platoul Santi Quaranti s'a văzut

*) „Budapesti Napló“ a întrebat deadreptul dela ministrul prezident al Italiei, dacă e adevărată vestea aceasta. — O beata simplicitas. — Firește că nu; iar când într'adevăr vor începe consfătuirile pentru alăturarea Italiei la grupul francez, redactorul ziarului mondial din Budapesta va fi poțit să aziste.

o flotilă compusă din 16 vase, care și continua calea spre Avalona și Durazzo.

Un eventual atac al flotei italiene.

Salonic. — Autoritățile militare de aci au luat de urgență toate măsurile pentru respingerea unei eventuale operațiuni din partea flotei italiene. Forturile din port au fost armate cu tunuri moderne.

Bateriile capului Karaburnu sunt în stare de a opri înaintarea forțelor navale ale inamicului, așa că pare exclusă posibilitatea pentru acestea de a ajunge până la Salonic.

Cu toate acestea îngrijorarea persistă de oarece nu se poate ști dacă forturile turcești vor fi în adevăr în stare să ție calea marilor unități italiene și fapt e că, dacă flota vrăjmașă se hotărăște la o acțiune în marea Egee, în primul loc ea va încerca să bombardeze Salonicul.

Bombardarea localității Tadjura

Tripolis. — Agenția Havas află, că cuirasatul „Re Umberto“ a procedat la bombardarea localității Tadjura.

Tripolis. — Oficial se anunță: Nimic nou nu s'a petrecut în cursul nopții.

Smeul-balon, după indicațiunile căruia s'a făcut bombardarea localității Tadjura, semnalează, că canonada a avut deplin succes distrugându-se localitatea.

La granița tiroleză

Milano. — Ziarului „Avanti“ i-se anunță: În săptămâna aceasta nouă trupe expediționare compuse din 10 mii de soldați vor pleca în Tripolis. În port 8 vase stau gata de plecare.

În fața Tirolului sudic, pe teritoriul alor două corpuri de armată, ministrul de război italian a ordonat concentrări de trupe și dislocări noi. Prin faptul acesta forța numerică a acestor două corpuri a sporit considerabil.

Material de război confiscat

Roma. — Ziarul „L'Esercito Italiano“, organul ministerului de război, anunță, că o cantitate de material de război în valoare de 10 mil. franci, cumpărată de Italia în Germania, a fost oprită în Austria.

Acest fapt, adaogă ziarul, este viu regretat în cercurile militare italiene.

Un atac nereușit al trupelor arabe

Benghazi. — Agenția Stefani află cu data de 4 decemvrie, prin radiotelegram, că în cursul nopții dușmanul a atacat una din redutele italiene, cercând să o înconjure. Câțiva arabi au ajuns până la intrarea redutei, unde au fost uciși.

Atitudinea trupelor, surprinse noaptea, a fost admirabilă. Într'o clipă focul a fost deschis din toate tranșeele și inamicul a fost respins cu mari pierderi.

Tripolis. — După Agenția Stefani, pierderea italienilor în lupta dela 4 dec. a fost 17 morți, între cari 1 ofițer și 94 răniți. Intre cei răniți se află și colonelul Pastorelli. Starea lui e gravă, dar nu inspiră griji. 14 indigeni, aflați vinovați, că în 23 oct. au ucis mișelește pe câțiva soldați italieni, au fost judecați la moarte de către tribunalul marțial. Lângă Ainzara a avut loc o luptă, care a durat mai multe ore și în care dușmanul a fost respins, având pierderi însemnate. Italienii au luat pradă mari cantități de munițiuni și material de război.

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc cu preț ieftin.**

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrásy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

Litere - Arte - Științe

In afară de lege

În fața primăriei din Licurici, se adunase lume, că pe la amiazi trebuia să vie judecătorul... Printre împiciniți era și Ioana — văduva lui Turloi — o bătrână neagră și uscată, care numai după îndemnul altora chemase în judecată pe ginere-su, Gheorghe Petcu, fruntaș de al satului și consilier comunal.

Bătrâna sta jos, înghemuită lângă prispa primăriei, tremurând de frig sub țoalele-i prea ușoare pentru vremea ceia. În mână strângea ca într-o ghiară de uliu, un sul de hârtie pe alocuri murdărit, pe când din ochi arunca priviri gânditoare în susul șoselei, de unde trebuie să se ivească trăsura cu judecătorul.

Un țaran voinic, cu pălăria pe ceafă, se apropia de ea, cu mâna în șold:

— Va să zică, — bătrâno, l-ai dat...

— L-am dat, maică, l-am dat că prea mă ucidea în fiecare noapte... Vai de zilele și de sufletul meu... În casa mea... Nici nu mă lasă să-mi încălzesc oasele lângă vatră — se vaită bătrâna strângând și mai tare sulul în mână.

— Da acolo, în mână, ce ții babo?

— Certificatul, maică... Mi l-a dat domnu doftor... Dumnezeu să-l ție că e bun la suflet.

Țăranul întinse mâna, cerând să vadă actul. Bătrâna se schimbă la față și prinsă de frică, ascunse sulul în sin, privind cu neîncredere la cei din jurul ei.

— Te temi babo?... Crezi c'o să ți-l iau? — Numai ce scrie în el, am vrut să știu, cloațo! — se supără țăranul privind-o cu scârbă...

Da bătrâna nu mai spuse nimic și plecându-și ochii, rămase nemișcată, cu fruntea întunecată. Văzând-o așa de încăpăținată, țăranul nu mai stăruia, și o lăsă în plata Domnului.

Văduva de când primise pe ginere-su, Gheorghe Petcu, în casă, nu mai avu tihnă... La început merse cum merse, dar mai târziu când ginerele începu să se întindă tot mai mult în casa soacrei, lucrurile se înăsprișă așa că bătrâna nici n'avea drept să mai intre în cele două camere ale sale. Dormia în tindă, într'un colț, pe o rogojină ca un câine sau alt dobitoac. De mâncare îi da fică-sa, când Petcu nu era acasă.

Văduva le suferea toate, fără crâcnire, neînfrâșnind să-și bârfească ginerele.

Intr'o zi însă, când timpul se schimbă pe nosimțite, vremiind a iarnă, bătrâna dădu busna în casă, și fără să mai ceară voie, se duse de-a dreptul la vatră, cu mâinele întinse spre foc. Ginerele se supără și văzând că ea da să stea acolo, o luă de umeri și o aruncă afară.

Văitându-se, văduva alergă la vecini și dela vecini la crâșmă.

Din ziua aceea d'abia satul află că Petcu își canonește soacra.

Oamenii, la început, compătimită pe biata femeie care n'avea zile bune să îmbătrânească în casa ei, de răul ginerelui.

— Dă-l tu, bătrâno, afară din casă... După lege, ai drept! — o sfătuiră unii.

Alții o sfătuiu să se plângă administratorului de plasă...

„Cum să nu poată trăi o femeie în casa ei!”

Așa o îmbărbătau la început, dar la urmă li-se făcură lehamite de plângerile și tânguirile ei, mai ales că, de când văduva nu mai avea vatră, să ducea să se încălzească la vatra altora, și cum se brodea tocmai la timpul cinei...

Intr'o noapte, Petcu se întoarse acasă foarte supărat. Aflase, că bătrâna se lăudase prin oameni, că o să-l dea, pe el, afară din casă. O găsi dormind în culcușul ei, unde se învelise atât, de nu i-se vedea nici capul.

— Tot eu o s'o achit! — se încruntă Petcu vorbind nevaste-si, care torcea mută lângă vatră.

Posomorât, se lasă pe marginea patului.

În tindă se auzi o mișcare, un foșnet de țoale, după care urmau câteva oftături înăbușite.

„Auzi, mă blastămă în somn!” — gândi Petcu și, infuriat eși pe ușă. Îndată, se auziră lovituri infundate, gemete sfâșietoare... Apoi ușa dela tindă

scârțâi ascuțit... Urmă o liniște adâncă, după care răsunară îndată vaiete desnădăjduite...

Petcu intră în casă răsufând din greu, și fără să se uite la nevastă-sa care torcea înainte, cu buzele strânse, mormăi între dinți:

— Las, că nu pieri, haita... Macar de ar pieri...

Afară, vaetele mai turburată câțva timp pacea nopții, dar, încet, încet, slăbiră perzându-se în depărtare.

— S'a dus iar prin străini să se plângă!... scrâșni Petcu, aruncându-se pe pat.

A doua zi, după întâmplarea asta, văduva lui Turloi, căpătă „certificat” dela doctorul de plasă.

Acum consilierul comunal, Petcu, văzând-o pe bătrâna așteptând, cu certificatul în mână, soșirea judecătorului, o privea cu oarecare îngrijorare, și ar fi dat mult să aibă în stăpânire certificatul din ghiara Turloaiei... Se dădu pe lângă ea, și cu vocea mai îmblânzită, o întrebă:

— Și așa, mamă, vrei să mă dai pe mâna judecății... Eram beat aseară!...

Bătrâna își ridică ochii de căne bătut, și când îl văzu că se apleacă spre ea, sări în sus, și, dând un țipet de spaimă, fugi trecând peste linie... Consilierul o privi cu ură, și intră în primărie, cam îngrijorat.

— N'avea nici o grijă! — îl îmbărbăta primarul. — Las că o așternem noi!

Din susul șoselei se ivi trăsura cu caii roibi, a judecătorului.

Țăranii se și ridicaseră în picioare. Iar când trăsura se opri, cu toții își scoaseră căciula.

Imbrățindu-se cu o privire prietenoasă pe cei din jurul său, sări jos din trăsura cu multă sprinteneală și le strigă:

— Hai noroc, băieți!... Cum mai mergeți cu cearta?

Țăranii deteră din umeri, zimbând ușor fără prefacere...

Judecătorul când dete să pășească, se opri oarecum supărat. Văduva lui Turloi, cu certificatul în mână, îi aținu calea, căzându-i în genunchi. Bătea mătânii, morfolind cuvinte neînțelese. Și care nu fu surprinderea judecătorului când o văzu că începe să sărute noroiul din drum, ca pe o moaște sfântă. Desnădăjduită, își ridică mâinile la cer, luându-l parcă martor la toate nenorocirile ei...

Judecătorul o privi nedumerit și nu-și putu stăpâni un zimbet, văzând nasul îngenunchiatei, mănjit cu noroiu. Țăranii, cu toată smerenia lor față de judecător, se porniră pe un râs șgomotos. Primarul, făcând pe năcăjitul, o apucă de braț și o dete deoparte:

— Ce, nu ți-e rușine, femeie, față de domnu judecător?... Prea de dimireată o luași cu cinstea... Și, întorcându-se la judecător, care îl întreba din ochi, îi zise:

— Ia o bețivă nebună, care caută cearta cu lumânarea...

Judecătorul, făcând un semn c'a înțeles, intră în ședință.

Democrat din firea lui, judeca fără asprime... Dimpotrivă era foarte glumeț și împăciuitor... Pentru toți avea cuvinte îmbărbătătoare. Când veni rândul văduvii — cel din urmă proces — judecătorul se și plictisise. Grefierul strigă:

— Ioana Turloi!...

Cam răstjit, judecătorul o întrebă:

— Ei, ce-i cu dumneata madam Turloiu... Ți-a împărțit cineva moșia, sau ți-a dat foc pădurei?!

— M'a ucis alde Petcu! — se tângui bătrâna.

— Cum să nu te bată dacă-ți cauți ceartă cu lumânarea!...

Văduva își ridică, cu desnădejde, ochii la cer!... Și văzând că judecătorul se pregătește de plecare, îi întinse repede sulul de hârtie...

Fără să se mai uite la ceea ce ținea în mână, judecătorul se prefăcu foarte supărat:

— Ia ascultă, *Talpa Iadului*, dacă te mai prind p'aci, să știi că dau ordin primarului, să te spânzure de nucul cel bătrân dela răscrucea drumului...

Al. Cazaban

In lunca Sovejii

de Const. A. Giulescu

Două cumetre vorbeau peste zăplaz:

— Ai auzit?

— Nu. Ce să aud?

— De-al Floarei Cimpoerului.

— Care Floare a Cimpoerului?

— Ei soro! Știi al Floarei Cimpoerului de peste gărlă. Nu-ți aduci aminte, care a fost bănuț de spargerea bisericeii din Urlați. Ala pe care l-au luat jandarmii dela horă, din curtea primarului, în ziua de Paști anul trecut...

— Ei, ei; ba-l știu acum. Ciupitu ala de bubat, nepotul Mândrițoaii. Dar ce-i cu el?

— Aoleo, fă-ți cruce Mărie! Zice că-l trăzni Dumnezeu sub salcia scorboreasă din luncă. Știi lunca Sovejii din drumul morii. Se adăpostise acolo cu carul cu boii. Venea dela măcinat. Și Dumnezeu, pac! Il lovi să nu se mai scoale!

— Taci leleo, nu mai spune!... Și carul cu boi?

— Și. Cu tot, cu tot. Praf și pulbero. El se făcu negru ca tăciunele, iar boii se umflară ca cimpoiul. Mănie cerească, nu alta!...

— Dar cine-ți spuse?

— Nea Radu Cazacu. Zice că venea pe urma lui tot dela moară. Când să s'apropie de salcie, o flacăra îi luă ochii; apoi o sguduitură de-l aruncă peste loitrele carului.

E cu obrazu jupuit, săracu! Și zăpăcit, zăpăcit, de crezi că dă în alte alea!

— Și unde e nea Radu, loliță?

— La primarul să-i spună. Zice că așa scrie la carte.

— Hai și noi să-l vedem lele Gherghin! N'am văzut om trăznit de când sunt. Dumnezeu să-l ierte!...

— Uite să arunc boabele astea la pasări și merg. Fii gata Mărie...

Plouase de curând. O ploaie cum nu s'a mai văzut, cu stropituri de grindină cât nuca de mare. O pânză de apă se așternea între cer și pământ. Nourii turnau cu găleata iar fulgerile își luau ochii. Tunetele se năpusteau din adâncimi lovind fără întrerupere. Parcă că cerul își vărsa toată mânia de veacuri, și din clipă 'n clipă te așteptai să se răstoarne pământul.

Oamenii își făceau cruce. Vitele își căutau adăpost; iar copiii în genunchi, se rugau pe la icoane. Lumânărilele din noaptea învierii licăreau negura odăilor; iar în curțele, de unde apă se scurgea în șuvoaie, steteau popoarele înfipte în pământ, plecate, ca pentru rugăciune!...

Când cobora soarele pe creasta dealului, ploaia contenii. Nourii se risipiră gonind către răsărit, iar zărilor se deschideau limpezi către cornul caprii. Păraele alergau șgomotoase spre șesuri, iar pasărelele se fugăreau prin ramuri, sprintare, vioaie...

Pe drumul țarinei se vedeau înșiruite cărduri de bărbați și femei. Fluturau zăvelcile și cămășile nălbite în bătaia vântului. În capătul convoiului mergea popa, primarul și doi jandarmi. Se duceau să vadă pe cel trăznit în lunca Sovejii. Copii, și mai mici și mai răsăriți, alergau cu picioarele prin apa murdară din șanțurile drumului. Alții se țineau strâns de șubele părinților.

Soarele se apropia de plopii înșiruiți pe culmea dealului, când intrau cu toții în lunca rourată. Stuleții de porumb steteau aplecați de furtună, cu foile sdrențuite de piatră. Aerul venea proaspăt, răcoros, aducând din luncă miros, iar pe deasupra treceau grauri și mierle, șuierând!...

Dar iată salcia scorboreasă. Toți stau aplecați în jurul ei, făcându-și cruce și văicărându-se. Un murmur de spaimă trecea prin sufletul tuturor.

Al Florii Cimpoerului căzuse în urma carului cu o mână în jurul chimirului, cu alta sub cap. Căciula îi sărise departe, peste șanțul șoselei. Fața i-se înegrise, și pe buze avea picături de sânge.

Boii picaseră din jug, frângând restul. Unul căzuse dealungul drumului, iar celalalt se răsturnase peste oiștea carului. Un miros greu de carno arsă se răspândea împrejur...

Toți porniră a vorbi într'un târziu, spunând care ce știa din viața celui dus. Unul una, altul alta, îndreptăteau lovitura cerului, învinuind pe cel mort, care-i privea batjocuritor.

De odată auzi glasul popii, ca o dojană venită de sub pământ :

— Și acum să vă mai lăpădați de Domnul păcătoșilor!... Vedeți cum lovește el, pe cei ce făptuesc greșit? Așa pat cei ce necinstesc lucrurile sfinte, și nu vin să se roage în casa Domnului. Căci uite : și acesta tot fiul lui Dumnezeu era. Dar dacă s'a lăpădat de el, și l'a necinstit pe el, a trimis pe diavolul și l'a lovit... Din țărână s'a născut și țărână s'a făcut...

Așa e prea sfinte, grăiră cu toții într'un glas. Așa e!

Primarul dete poruncă să ridice sacii și să-i ducă la primărie ; pe când unul din jandarmii desfăcea chimirul celui mort.

Care nu le fu mirarea când scormonindu-l, găsiră ascunse înăuntru mai multe monede de aur și o iconiță de argint cu răstignirea mântuitorului...

Acestea erau părăluțele, din salba atârnată la icoana prea sfintei, și pe care o furase al Floarii Cimpoerului din biserica din Urlați.

La vederea acestora glasul popii răsări iar :
Blestemul cerului a căzut de-asupra lui. Dumnezeu nu l'a iertat!

Toți își făcură cruce privind cu groază în jurul lor.

Răsărea luna de-asupra codrilor când au pornit în tăcere către sat. Fie-care își depăna singur gândurile. Câte un copil de mai rupea liniștea cu întrebarea :

— A ba, mucă, da de ce era așa negru și buzat?

— Dumnezeu îl făcuse așa urit, mamă!...

Stelele se aprindeau una câte una în adâncul nepătruns, iar un vânt rece, se stărnise, din spre dealul viilor...

Colo, sub salcea scorburoasă din lunca Sovejii dormea de veci al Floarii Cimpoerului, cu ochii sticloși cătând spre cer, de unde îl fulgerase lovitura!... Părea că-și face cea din urmă rugăciune, cerând iertare!...

Politică de căpătuială

Faimoasa adresă de aderență a preoției aparținătoare Consistorului ort. din Oradea-mare a avut darul să trezească în toate păturile poporului nostru o îndreptățită indignare față de semnatorii inconstienți ai acelei aderențe făurită la comanda nenorocitului vicar al Orăzii-mari, prietenul „conliturghisitor” al d-nilor Ciorogariu și Oncu.

Acestui sentiment îi dă expresiune și confratele „Drapelul” din Lugoj, într'un lung articol, în care, după ce arată că acestui act nu-i revine nici o importanță politică, căci atât de naiv nu este nici chiar guvernul ca să-i atribue vre-o însemnătate politică — zice următoarele:

Dar dacă nici nu revine politicește nici o importanță acestei adrese, cu atât mai înfiorătoare e decidența morală ce ne-o învederează. *Va să zică până acolo a decăzut preoțimea celor șase protopresbiterate, încât e gata să subscrie ori și ce, dacă i-se poruncește?! Aceasta e preoțimea română?! Și așa să fie oare întreaga preoțime română, dacă mâne-poimâne va ajunge Mangra să fie stăpân peste ea?! Imposibil! Dela început trebuie să declarăm, că pe lângă toată presiunea ce se va fi făcut în cele șase protopresbiterate, pe lângă toate avantajile ce li-se vor fi pus în vedere, nu înțelegem și nu putem înțelege această preoțime.*

Oameni slabi vor fi și acolo, ca pretutindeni. Dar întreaga preoțime din șase protopopiate?! Aceasta nu ne intră în cap. Cu atât mai puțin putem presupune despre preoțimea unei întregi dieceze, ori a întregii mitropolii, că de frica superiorilor, ori de dragul afurisitei de congruă este gata la orice act rușinos!

Am mai înțelege, dacă în atitudinea părintelui Mangra s'ar concretiza o idee politică, ori dacă prin această atitudine ar fi stors vre-un favor pentru neam și biserică. Dar întregul rol al vicarului dela Oradea-mare se reduce la o simplă politică de căpătuială.

Unde stăruiește să ajungă părintele Mangra

vede și orbul. Nici n-a încercat nicicând părintele Mangra nici să explice conaționalilor săi pasul său și nici să-i îndemne pe față ca să-i urmeze. A trecut simplu peste noapte în tabăra, pe care a combătut-o până atunci și noi abia din foile taberei contrare am aflat că ce a făcut. A simțit și el că nouă nu are ce să ne spună. Cel puțin nu direct și pe față. Tot ce ne-a spus, a spus prin canal străin de noi.

Intre asemenea împrejurări este absolut de neînțeles preoțimea celor șase protopresbiterate și ar fi un semn trist pentru morală noastră publică, dacă pășirea acestor preoți nu ar trezi o reacțiune puternică în păturile sănătoase ale preoțimei noastre.

Aici nu mai e vorba de politică, ci de morală și de biserică.

Alipirea poporului nostru către biserică este condiționată în mod firesc prin ținuta preoților, cari sunt slujitorii altarului. Ce roscoboală se va produce în sufletele multimei sănătoase, când va observa, că acești preoți nu mai slujesc altarul, ci... — nici nu cutezăm să spunem! Deci nu din considerante politice, ci din considerante de morală, de ordine în biserică, de susținerea raportului firesc dintre popor și biserică, nu putem trece la ordinea zilei peste acel act rușinos, pe care l-au subscris în limba maghiară preoții celor șase protopresbiterate orădane, pentru a-l asigura pe Mangra de aderența lor.

Viforul din România

Pagubele însemnate. Serviciul telefonic întrerupt. Măsurile direcțiunii poștelor.

Viforul stărnit asupra capitalei României a produs pagube cu totul neașteptate.

Întreaga rețea telefonică a fost distrusă rămânând în funcțiune numai firele protejate de cablu.

Firele telefonice bătute de ploie toată noaptea de sâmbătă spre duminică în urma înghețului ce a urmat fiind încărcate de turturi care oferau o suprafață mare zăpezii care s'a așezat în nămeți mari asupra lor, au fost apăsate într'un moment dat de o greutate așa de mare, în cât în unele locuri au fost smulși din pământ, și stâlpi de telegrafi grei și foarte bine consolidați.

E de remarcant că au fost trântiți la pământ nu numai stâlpi de lemn ci și unii de fontă care prezintă o greutate de câte 10.000 de kg.

Astfel din cei 3.500 de abonați telefonici ai poștei numai vre-o 200 au rămas în comunicație telefonică.

Este un miracol că nu s'a produs accidente grave de oameni.

Direcțiunea poștei din București care a luat îndată măsurile cele mai urgente pentru restabilirea serviciului telefonic grav deranjat, a publicat un comunicat din care extragem următoarele :

„Direcțiunea generală a poștelor și telegrafelor face cunoscut că comunicația telegrafică s'a restabilit, grație eforturilor făcute de personalul de linii, care a lucrat și noaptea.

Pentru restabilirea comunicației telefonice care a suferit mai mult, s'a luat măsuri a se da de urgență legături în ordinea următoare:

Pompierii, poliția, ministerele, primăria, presa, autoritățile, băncile, casele comerciale importante și ceilalți abonați particulari.

Pentru aceste lucrări s'a concentrat tot personalul disponibil din țară și s'a luat dispoziții a se lucra maximum de ore posibile.

Pe lângă pagubele încercate de poșta, zăpada îngrămadită în cantități enorme în

diferitele străzi a întrerupt cu desăvârșire circulațiunea.

Centrul capitalei a ramas timp de două zile cu totul izolat de cartierele mărginașe.

După efortări mari abia s'au degajat câte-va artere principale ca să se poată face circulație cu tramwaele. Cea mai mare parte a acestor vehicule însă stau încă paralizate.

În asemenea împrejurări e o minune că trenurile nu s'au împotmolit.

Circular

cătră clerul din întreaga diecesa Gherlei

A trecut mai bine de o jumătate de an, de când dieceza noastră a rămas văduvită. S'a îndurat Dumnezeu și nu a lăsat să se prea lungească acest timp; nunțiul aducător de bucurie și mângâiere ne-a sosit, și ne grăbim a-l împărtăși frațiilor noastre, ca și bucuria frațiilor noastre să fie deplină.

Excelența Sa d. ministru de culte și instr. publică adevă în scripta sa din 21 noemvrie 1911 numărul. 4462 prez. ne încunoștințează, cumcă Majestatea Sa cesaro și reg. apostolică cu hotărîrea sa preainaltă din 15 noemvrie 1911 s'a îndurat prea grațios a numi de episcop al Gherlei pe Ilustrissimul și Reverendissimul d. dr. Vasile Hossu, episcopul Lugojului.

Dieceza noastră vastă și astfel cu trebuințe multe și de multe feluri avea lipsă de o minte luminată, de o inimă mare, plină de zel și neobosită, de o mână tare care, să o chivernisească. Și căutându-le acestea, pare că, încă la văduvirea ei, un dor, o șoaptă tainică o făcea să cugete la Ilustritatea Sa episcopul Lugojului, pe care l-a îmbogățit Dumnezeu cu talanți aleși, cu comori de cunoștințe și experiențe. Voit-a prea bunul Dumnezeu ca aceea, ce noi abia îndrăsnem să dorim, să se împlinească.

Iacă mirele vine. Al nostru a fost și până acum, al tuturor, și faptele-i strălucite și chiar și numai numele Ilustrității Sale umpleau inimile noastre de o mândră fală, că-l are biserică și neamul. De acum, al bisericii și al neamului fiind, va fi al diecezei noastre în chip deosebit, arhieru și părinte al nostru.

Să mulțămim deci Domnului, pentru părinteasca prevedință, cu carea ne-a mângăiat pe noi!

Nu tănuim însă, că venirea la noi este pentru Ilustritatea Sa o mare jertfă, pe care numai iubirea-i arzătoare a fost în stare să o aducă pentru noi. Aceasta împrejurare precum de o parte are să stărnească și să nutrească în inimile noastre ale tuturor cea mai viuă recunoștință, iubire și alipire față de Ilustritatea Sa, astfel de alta, are să ne servească tuturor drept îndemn să ne silim purușea, ca prin iubirea, docilitatea și ascultarea noastră să-i indulcim jertfa și să-i ușurăm împlinirea misiunii sale, sublime dar grele, în mijlocul nostru.

Știrea îmbucurătoare să o împărtășiți frațiile noastre credincioșilor, împreună cu ei dând mulțămite ferbinti preabunului Dumnezeu, rugându-l să binecuvinte cu îmbelșugarea darurilor sale toți pașii părintelui și arhierului dorit.

De acum frațiile voastre veți pomeni la s. liturgie și la toate funcțiile, unde după rânduiala bisericii noastre este a se aminti episcopul diecezan, pe preasfântul episcopul nostru Vasile pe carele dorim, ca preabunul Dumnezeu să-l dăruiască sf. sale biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos intru zile îndelungate, drept îndreptând cuvântul adevărului său.

„Iacă mirele vine, ieșiți întru întâmpinarea lui!”

Din ședința conzistorială ținută în Gherla, la 28 noemvrie, 1911.

Ioan Georgiu
vicar capitular.

Tragerea loteriei „Ligei Culturale“

Luni, 21 noemvrie c. a avut loc prima tragere a loteriei Ligei Culturale în sala de licitații dela primăria Capitalei. Comisiunea, care supraveghea efectuarea tragerii era compusă din: d. I. Protopopescu-Pache din partea primăriei; d. procuror Duca; d. inspector de poliție Bilianu; iar din partea comitetului central al Ligei C. S. Achim, I. Scriban, d. D. D. Tacu, casier central, d. I. Tetz și dr. St. Bogdan.

Nr. 281605 a câștigat 10.000 lei.

Nrii 465590 203347 239076 122943 și 444585 au câștigat câte 1000 lei.

Nrii 449126 235446 271968 489942 și 379791 au câștigat câte 500 lei.

Au câștigat câte 100 lei:

312592	156716	478925	482821	233950
545935	410014	448203	526626	68642
228541	142109	425689	455076	42105
457398	52725	548528	128959	și 411.

Au câștigat câte 50 lei:

524496	122094	589700	565175	562097
212963	202009	306100	7487	551920
414791	305481	141583	185927	573913
56071	171386	265798	24287	164361
66581	108670	359435	503565	277911
262572	220450	356425	513345	96926
238463	273263	455856	366573	175569
504994	366844	33263	156105	495360
344813	261686	399948	329061	194114
543814	180543	499440	578646	178473
14769	68803	5054	123986	196925
538216	377582	377000	16617	498779
57164	35416	216714	354963	116340
448259	278004	424950	321287	111988
245453	192263	80729	368506	și 539028

Au câștigat câte 20 lei:

502862	122876	19278	364421	175248
83726	196379	47389	384820	212582
472864	127396	417077	505555	116684
97172	342765	322825	522513	374825
344038	48317	225131	162094	317854
555227	510219	242140	177442	446328
514199	267294	198733	585693	244198
191500	442412	580452	375548	105398
449864	354991	444096	392326	100378
291445	385263	309476	488872	76466
319487	112723	118850	461572	168445
75478	320768	435160	356575	32883
369199	145272	169652	370239	456820
361776	23316	465770	251955	249070
358316	274363	545079	339633	492335
553566	250045	162899	137255	450273
183888	119349	527333	59477	553565
260009	186127	483284	500819	385002
132410	252211	383703	381486	594991
503869	186800	447252	292066	216548
493405	392911	264239	114076	467652
510982	421293	509732	223605	29162
297500	352747	308519	105986	229999
551517	188833	113065	434371	545558
45502	502049	574868	512755	559587
573151	510211	298374	346475	315333
575079	170032	965686	551390	14549
50875	537561	34397	303046	206042
335339	321133	572628	513400	147050
476869	305826	365117	306864	142690
18523	370418	151943	184534	401303
557302	373843	314670	195081	576589
563930	277190	314533	466948	399309
337386	42870	9660	201126	88301
270254	42884	579219	39955	180784
296627	370732	190310	220644	71422
174070	502974	315186	28139	502747
271881	61481	533317	555938	439559
319899	49379	197400	502777	75645
130518	376139.			

Biletele necâștigătoare sunt valabile și la tragerea II care se vor face în maiu 1912. Câștigătorii se vor prezenta la direcția comptabilității primăriei unde vor preda biletele și vor primi recipise cu care vor încasa sumele câștigate.

INFORMAȚIUNI

Arad, 7 decemvrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță deocamdată vreme statornică.

Prognostic telegrafic: vreme statornică.
Temperatura la amiazi a fost de 2.5 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11.85
„ „ maiu	„	11.74
Secară pe aprilie	„	10.36
Cucuruz pe maiu	„	8.38
Cucuruz pe Iulie	„	8.45
Ovăs pe aprilie	„	9.84

Pomenirea canonicului Bunea la Cluj.

La Cluj se va oficia duminică, în 10 decemvrie nou, un parastas pentru odihna sufletului marelui răposat al neamului nostru de acum doi ani, dr. Augustin Bunea. Această datină edificatoare se urmează în Cluj în fiecare an, fiind instituit în acest scop și un fond special. O datină foarte cuminte, într'un oraș, unde se învâрте atâtea tinerime an de an la școlile înalte, căreia e bine să i-se amintească foarte adeseori de cei mari ai neamului nostru. Se va rosti un panegiric și va cânta corul tinerimei dela universitate.

Scrisoarea unui atașat militar austriac din Tripolis. Ziarul „Bohemia“ din Praga publică o interesantă scrisoare a baronului Eduard Binder de Krieglstein, prin care acesta spune, că-i este peste putință să mai urmărească în lagărul italian operațiunile militare dela Tripolis din cauza curenților antiaustriac, care domnește printre trupele italiene.

Alaltăieri o baterie de artilerie italiană a bombardat aproape două ore localul consulatului austro-ungar din Tripolis. Printre ofițerii italieni nu se mai vorbește acum decât de eventualitatea unui război între Italia și Austria.

Baronul de Krieglstein, care a fost singurul atașat militar austro-ungar în Manciuuria și e tot singur atașat militar la Tripolis, conchide astfel:

„Ce ne mai trebuie prietenia fățarnică a Italiei? Ce ne poate strica dușmănia ei? Mai bine o dușmănie sinceră, decât o prietenie falsă!“

Moartea ziaristului dr. Gustav Steinbach.

Una dintre cele mai marcante figuri ale publicisticii austriace a scăpat, obosit, condeiul din mână, ca să se ducă pe meleaguri mai fericite, unde nu este sbucium al creierilor, sdruncinare a nervilor și alte mizerii ziaristice. Dr. G. Steinbach s'a născut în Pojan în a. 1847. După ce își ia licența în drepturi, intră în redacția ziarului „Deutsche Zeitung“. Mai târziu trece la „Neues Pester Journal“ și în fine dela anul 1879 scrie regulat la „Neue Freie Presse“. A stat timp îndelungat în fruntea sindicatului ziaristilor austriaci, ca președinte la „Concordia“. Are mai multe lucrări însemnate de drept public.

Ce doresc germanii? Ziarul „Le Radical“ din Paris publică mărturisirea aceasta ce ar fi făcut un comandament de vapor din flota de război a Germaniei:

„Catastrofa cuirasatului „Liberté“ va fi cauzat durere și lacrimi celorce au pierdut acolo un tată, ori soț, ori fiu. Dar germanii desigur n'ar avea motiv de înfristare dacă toate vasele de război ale Franței ar găsi același sfârșit“. Ziarul observă: „Si non e vero, e ben' trovato“.

Lépine, cunoscutul șef al poliției din Paris, își va depune funcțiunea și va candida la senat.

Langevin, profesorul calomniat deodată cu doamna Curie, e fizician renumit. Cursul său dela Collège de France va trata în acest an „despre propagațiunea undelor electromagnetice“.

Indreptare. În numărul de mercuri al ziarului nostru s'a cules Tihu Mihu în loc de Titu Dinu sub un articol care trata despre lecția de deschidere a d-lui Iorga la universitate.

D. Victor Madin (Madinca), membru al operei imperiale din Viena, s'a distins mercuri în rolul pețitorului francez dr. Cajus din voioasa operă comică „The merry wives of Windsor“, (Femeile vesele din Windsor), de Otto Nicolai. Eroul piesei, gargantuescul cavalier Falstaff, a fost cântat de artistul G. Giessen dela teatrul orășenesc din Köln.

Alegerea din Hosszupályi. Eri s'a făcut alegerea pentru mandatul din Hosszupályi între ministrul de comerț Beöthy și între candidatul justhst Buza Barna. A fost ales Beöthy cu 818 voturi față de 586, câte a întrunit Buza.

Căsătorie. Sâmbătă, 2 dec. n. a fost la Graz cununia d-soarei Isabela Iovescu, fiica d. colonel i. r. Ioan Iovescu, cu avocatul dr. Aurel Kiss de Nemeskér.

Senzațional incident între regele Spaniei și mătușă sa. Intre regele Spaniei, Alfons al XIII-lea și mătușă sa, infanta Eulalia, a avut loc un senzațional schimb de depeși.

Regele Alfons a telegrafiat mătușei sale la Paris următoarele:

„Aflu din ziare, că vrei să publici o carte. Bănuesc, că această carte va provoca mare senzație. Îți ordon să intrerupi lucrarea până ce voi lua cunoștință de cuprinsul cărții și îți voi da imputernicirea pentru a o publica“.

Infanta Eulalia a răspuns următoarele:

„Sunt uimită, că judeci cartea înainte de a o cunoaște. Asemenea lucruri sunt cu putință numai în Spania. De oarece însă mie nu mi-a plăcut nici odată vieța la curte, profit de ocazie de a-ți trimite salutări de adio și a-ți declara, că în urma acestei procedări vrednică de închiziție, voi lucra în viața mea privată după placul meu“.

Infanta Eulalia pregătea publicarea unei opere filozofice. Acum însă apariția cărții e amânată.

„Clubul român“ din Viena ne trimite scrioarea următoare primită din partea d-lui prof. de universitate din Praga dr. Ioan Urban Jarnik:

Prea onorațiilor domni!

Din puținul de ce pot dispune trimit bun bucuros obștul meu pentru scopul urmărit prin tipărirea posei atât de isbutite a dlui prof. N. Iorga pe care ast an avui plăcerea să-l văd de două ori: la serbările jubilarie din Blaj și apoi la cele din Iași. Dorind ca nizuințele clubului să fie întâmpinate pretutindeni cu simpatii și cu sprijinul material, fără care nu se poate ca idea cea mai frumoasă să se facă trup.

Am onoare a-țemna dr. Ioan Urban Jarnik, prof. universitar.

O teribilă ciocnire de trenuri în România. Din București se anunță, că marți, despre ziuă pe linia ferată dintre Tecuci și Bârlad s'a întâmplat o nenorocire groaznică. Două trenuri de marfă s'au ciocnit. Sunt 13 victime dintre personalul trenului. Șase sunt morți, șapte grav răniți.

Iată amănuntele:

Din cauza viscolului puternic semnalele optice dela intrare în stația Berheci nu funcționau. La orele 2 și 20 dimineța, un tren de marfă plecat la Ghidigeni, fără a fi avut intrare liberă în stația Berheci, sosind în plină viteză, s'a ciocnit, în gară, cu un alt tren de marfă, care se afla garat pe linia a două din stație.

Ciocnirea a fost atât de puternică, încât 6 vagoane au fost complect sfărâmate, iar mașina primului tren de marfă deteriorată.

Din Tecuci au plecat imediat 200 soldați pentru desfunderarea liniei până la Berheci.

În loc de cunună pe mormânt. În amintirea răposatei sale soții Florica Veturia Virgil Coreșes a dăruit la fondul coroarelor eterne administrat de reuniunea fem. rom. din Abrud, suma de 20 cor.

Reuniunea le exprimă sincere mulțumite.

Omor prin sugestione. Comuna pacinică Ribnik din Croația a fost tulburată astă vară de un-

șir de incendii. Unul după altul locuitorii localității și-au văzut averea consumată de flăcări; unii au rămas fără casă la alții li-a ars grâul adunat jiradă înainte de îmblătire, la alții nutrețul. Străjile nu găseau nici o urmă. În enervarea ce a cuprins întreaga comună, sătenii au găsit într-o noapte pe un strengar în apropierea unui foc ce tocmai se iscase, l-au bătut până l-au lăsat mort. Curtea cu jurați din Agram a achitat acum pe cei 24 țărani acuzați pentru omor, pe motiv că nici unul nu poate fi făcut nemijlocit responsabil pentru fapta, toți reciproc sub îndemnul unei sugetiuni.

Răscumpărare de anunturi. D. S. Oniciu din prilejul cununiei sale cu d-ra Küthe născ. Zonal, a răscumpărat anunturile în favorul reuniunii fem. rom. din Abrud. Abrudsat și jur, dăruind suma de 20 cor.

Soarta renegatului. Azi s'a desbătut în fața tribunalului regesc din Arad procesul escrocului și falsificatorului de cambii Szabó György, fost director-inv. la școala poporală din Micălaca. Un proces și acesta ca atâtea altele, comun și obișnuit încât nici n'ar face să insistăm asupra lui dacă persoana delicventului nu i-ar împrumuta un deosebit interes și mai ales o prea tristă învățătură pentru toți aceia cari trăiesc în falșa credință, că renegarea ființei lor etnice le-ar asigura o viață tihnită și o deosebită bunăstare.

Te încearcă un puternic sentiment de adânc regret, imaginându-ți figura-i umilită și stoarsă de remușcările conștiinței și șicanele ce a avut să le îndure în acest drum spre calvarul său.

În fața judecătoarei, nenorocitul Szabó, frânt și obosit de greul vieții și adânc supus de greutatea acuzelor, sdrobotit își spune istoria vieții sale de tânăr a ajuns la școala din Beregsău. unde în curând intră în relațiuni cu o fetiță, ca apoi să-și plece capul în scurt timp, în jugul tradițiu al căsniciei. Salarul îi era modest și cu anii datoriile creșteau, întâi încet, mai apoi tot mai repede. Gheorghe Subu, feciorul de țăran din Bucoveț, travestit în ungueraș neaș, luând numele Szabó, în câțiva ani, protejat de cunoscuți, ajunse învățător de stat la Micălaca.

Și aci e punctul tragic al vieții sale. Insuși zice: „Venit la Micălaca mă temeam, că nu mă voi putea menține în acest post, fiind român...”

Și nezărand germele păcatului în adâncul sufletului său corupt de atmosfera infectă care l-a putut determina să se lapede de neamul său și de părinții săi, luându-și un nume străin, trăia în credința că romanitatea sa e singura pedecă a validității sale. Și a apucat pe panta păcatului alunecând repede, în vârtej amețitor, uitând datorința, familia, copiii.

Azi a ajuns la judecată și judecătorul s'a îndurat de lacrimile unei ființe umilite. L-a condamnat la trei ani și jumătate temniță.

Atât.

Din parte-ne trebuie să înregistrăm acest exemplu mișcător, arătând tuturor celor șovăelnici — soarta renegatului, care nu se mulțumește cu pâinea neagră ce i-o poate oferi țăranul român, ci râvnește la masa bogată a nemeșilor maghiari.

Anchetă în chestia umorului. Revista „La Revue” din Paris s'a adresat către opt scriitori englezi un tocmăi renumiți rugându-i să explice noțiunea încă necunoscută a cuvântului și expresiunii „humour”. Câțiva scriitori renumiți n'au răspuns însă rugărei revistei. Bernat Shaw d. ex., a răspuns următoarele:

— Umorul nu se poate defini. Cu spirit e aceea, ce te face să râzi. Stabilirea acestui fapt este egal cu dovedirea unei dogme.

În senzul acesta a răspuns și un alt umorist englez C. Jerom.

Nu cred. — scrie el — că umorul ar putea fi explicat. Totuși eu l-aș defini așa, că umorul e ceva, ce prin glumele lui ne mișcă.

Mai mult specificat a declarat Teamon Owen, redactorul revistei „Punch”, cea mai cunoscută revistă umoristică engleză. După el părțile principale constitutive ale umorului sunt contrazicerile și simțământul subiectiv al incongruenței și al priorității. Particularitatea cea mai caracteristică a umorului american e, exagerarea a englezului e echivocitatea, sau mai bine zis subînțelegerea, aceea, ce francezul numește „sous-entendu”. Ideia umorului cuprinde în sine posibilitățile ironiei celei mai mari și a gingășiei celei mai mari. Umorul iubeste trecerile brusche dela sublim la lucruri de răs. Englezul mai tare se teme de batjocuri, decât francezul; pentru ca să preîntâmpine batjocura, de care se teme grozav de mult, el mai bucuros se lasă batjocorit însuși pe sine ori lasă să fie batjocorit instituțiunile națiunii lui. În literatura engleză risul și lacrimile se țin mai strâns de olaltă, decât în literaturile celorlalte popoare.

Zanquill, scriitorul întâmplărilor ghetto și autorul Mary-Ann-ei, își cuprinde părerea în următoarea axiomă scurtă:

— Umorul este zimbetul pătrunderii în înțelepciune.

Atentatele cu dinamită ale teroristilor revoluționari din Macedonia. Am vorbit în numărul nostru de ieri asupra atentatelor organizate de bandele de revoluționari greci și bulgari din Macedonia de care s'a ocupat și consiliul de miniștri din Constantinopol ținut în 22 e. v.

Astăzi ni-se comunică în această chestiune următoarele amănunte:

S'au comis trei atentate pe linia Salonic-Constantinopol. Unul lângă Darau s'a produs printr-o explozie a unei mașini infernale, ascunsă într'un furgon.

Au fost uciși conductorul și șeful de tren.

Al doilea s'a întâmplat lângă Keuprulu prin explozia unor bombe de dinamită, cari fuseseră așezate pe linie.

A suferit stricăciuni ultimul vagon al trenului și o parte a liniei a fost deteriorată.

Al treilea atentat avea de scop să ucidă detașamentul de jandarmi, care face serviciul de pază liniei Keuprulu-Usküb.

S'a aruncat o bombă asupra postului acestui detașament, dar deoarece jandarmii se aflau în acel moment în inspecție pe linie, n'a fost distrusă de cât baraca ce le servea de adăpost.

Aceste atentate sunt, fără îndoială, opera bandiților bulgari, deoarece comitetul revoluționar macedonean a declarat că populația, desamăgită cu totul de noul regim, e hotărâtă să lupte împotriva lui cu dinamită și cu mașini infernale.

Pe lângă atentatele comise pe calea ferată, o depeșă oficială a ministerului de interne anunță că azi, la Iștip, o bombă pusă de bulgari într-o moschee a făcut exploziune și moscheia a fost dărâmată. Exploziunea a pricinuit întărirea populațiunii musulmane. A urmat o încăierare în cursul căreia au căzut 120 de morți și 20 răniți.

D. dr. Hipolit Tarnavschî, capelan în Rădăuți, a fost numit de Maiestatea Sa, paroch și predicator român la catedrala din Cernăuț.

Higienă. În spitalele civile din Viena au fost adăpostiți în timpul dela 26 nov., până la 2 dec. n. 9689 indivizi. Din aceștia, 2124 au fost dimiși, 194 (= 8 3/4 procente) au murit, 7371 rămân sub tratament.

Un erou național. Ziarele bucureștene de tiraj acelea pe care le primim și noi căci o parte, cea mai mare parte dintre ele nu ni-se trimit, ne vin astăzi cu o chestie foarte mare. Ele se ocupă în amănunte extraordinare de mari despre un mare erou național al cărui nume nu e nevoie să-l dăm de oarece e cel mai popular român de astăzi și poate și cel mai simpatizat. Chipul lui se dă cu deosebită grije în mărime aproape naturală. Vorbele lui sunt redade cu sfîntenie, fiecare gest al lui e prins și trecut la nemurire în fraze îngrijite și care respiră cea mai înaltă simpatie pentru tubitul erou.

Pe noi însă chestiunea aceasta a eroului național ne pune pe gânduri.

Oare să fie presa română atât de inconștientă încât nu-și dă seamă de otrava în sufletul poporului ocupându-se în asemenea chip de educația suflăscă a cetitorilor, ori este publicul din România atât de pervertit în cât nu poate susține de cât numai ziare care-și înțeleg în acest fel rolul lor?

Ori se fac toate acestea cu deplină conștiință din partea presei? ...

Novă revoluție în Mexic. Fostul ministru de războiu al Mexicului, Reyes, în fruntea trupelor bine înarmate a trecut peste Rio Grande și acum se apropie de capitala Mexicului. În tot drumul pe unde trece se proclamă revoluția, iar populația sporește necontentit trupele.

Neputând mulțumi în parte fiecăruia dintre preestimații domni, prieteni, cunoscuți și alți binevoitori, cari ne-au mângăiat cu adevărată dragoste creștinească din prilejul năprasniciei lovituri a sorții, ce ne-a ajuns prin neașteptata moarte de tot timpurie a preaiubitului și mult regretatului nostru fiu Aurel Dobrinu (Delascărta), parte prin participare la înmormântare, parte consolându-ne cu graiul viu sau prin scrisori în aceste zile de grea încercare și de nespuse durere pentru noi, — le exprimăm pe această cale din adâncul inimii cele mai sincere mulțumiri, rugând pe bunul Dumnezeu să-i ferească deasemenea grele încercări și să le răsplătească tuturor cu darul său cel ceros.

Bucium, în noemvrie 1911.

Jaluca familie.

ECONOMIE-FINANȚE

Banca națională a României

— Urmare —

Dorința de a plasa cât mai lucrativ capitalul, împinge banca din spațiul strimt al afacerilor de credit regulate pe un teren, unde operațiile nu mai erau sănătoase. Un principiu vechiu de bancă, cristalizat dintr'un lung empirism, spune că *lombardul*, adică împrumuturile pe efecte, să nu întrecă 1/4 sau 1/5 din întregimea acontului. Banca Națională, disconsiderând acest principiu, dete o extindere prea mare operațiunilor de lombard, abătând o parte considerabilă de capital de pe drumul producției solide în direcția unor speculații asardate, ceea ce a contribuit la înăsprirea situației critice a finanțelor țării. Alcătuirea portofoliului atestază afirmarea aceasta. Creditul de lombard, căruia banca i-a deschis așa de larg poarta de intrare, nu se folosea pentru scopuri industriale reale, ci pentru vânatoarea unor câștiguri nelegitime.

Așa de critică era starea financiară a țării și Banca Națională ce potmolise în argint, când în 1888 cade ministerul liberal, bimetalist, urmând la cârmă ministerul conservator, cu Carp și Ghermani, aderenții cei mai infocați ai monometalismului. Aceștia își îndreptează atențiunea și prima activitate spre regularea valutei. Ei sunt fundatorii atalonului de aur în România.

Trei legi principale au avut efectul să pună capăt stărilor financiare desolate.

În 12 decemvrie 1888 se compune deliberrării Camerei un proiect de lege pentru *anularea biletelor ipotecare* în sumă de aproape 26 milioane lei, cari se aflau în posesiunea Băncii Naționale, înlocuite cu o cantitate egală de bancnote (neacoperite cu stoc metalic). Retragerea biletelor se impunea cu atât mai vârtos, că statul vânzând cea mai mare parte a domeniilor, cari garantau în mod expres aceste bilete, banii încasați nu-i restituia băncii, ci-i întrebuinta spre alte lucruri. Ministrul de finanțe Ghermani și-a rezervat dreptul de a proceda în libertate cu privire la felul anulării celor 26 milioane lei bilete ipotecare și în iarna anului 1888—9 se decide pentru o subscripție publică națională. Rezultatul fu din cele mai strălucite. Împrumutul de 32.500.000 lei, tip 4%, fu îmbrățișat cu entuziasm și subseris de 8 1/2-ori. Subscriitorii ireductibili, reprezentând micul capital, la care se făcea apel pentru prima-ora, se urca la suma considerabilă de 7.500.000 lei.*

Acesta fu primul pas euragios pentru îndreptarea valutei, care a dat și disagiului prima lovitură de moarte, după cum se vede din tabloul următor:

LUNA	ANUL	Disaglul în procente
Decemvrie	1884	15.25 %
"	1885	17.50
"	1886	17.70
"	1887	18.00
"	1888	4.00
"	1889	0.50
"	1890	0.00

Tot în 1888 se mai contractează un împrumut de 100 milioane lei aur în stăimătate, cel mai productiv credit românesc, din câte s'au făcut vre-odată, intrucât prin el s'au întărit bazele pentru introducerea etalonului de aur. Efectul lui imediat a fost scăderea disagiului dela 18% la 4%.

În 29 mai 1889 se depune pe biroul Camerei planul fundamental al regulării etalonului. Prin această lege argintul se declară nepotrivit ca măsurător de valori iar *aurul* ca unic metal valutar. Iată paragrafii principali:

Art. 1. Unitatea monetară a României este *leul de aur*. Un chilogram aur, fineța 9/10, valorează lei 3100.

* G. P. Olanescu: Apparition et disparition de l'agio en Roumanie. București, 1900, pag. 25.

Art. 7. Monetele de aur străine fabricate după sistemul monetar decimal metric, având același titlu, greutate și dimensiuni ca și monetele române, se vor primi la toate casele publice deopotrivă cu moneda legală a țării. Celelalte monete de aur străine se vor primi la casele publice după un tarif stabilit prin o lege.

Art. 8. Monetele de argint nu vor putea fi liberatoare decât pentru suma maximă de una sută lei (100 lei), iar monetele de bronz pentru suma de lei cinci (5 lei).

Legea etalonului de aur transformă deci moneda de 5 lei, care funcționa până acum ca monetă reală cu putere liberatoare nelimitată, într-o simplă monetă divizionară.

Introducerea reală a etalonului de aur s'a făcut treptat, fără nici o sguđuire, fără spese mari, cari și câte au fost indispensabile, s'au rebonificat cu vârf și îndesat prin dispariția disagiului,

Conform acestor legi nouă, se modifică și unii articoli din codul băncii.

(Va urma.)

Gavril Todică

Ultima oră

Mandatul dela Vinț. Fiind linia telefonică Arad—Budapesta foarte deranjată, din convorbirea avută cu corespondentul nostru am putut prinde abia următoarele: Azi, la ora 1 d. a., Curtea de casație din Budapesta a publicat sentința în chestia alegerii de deputat dela Vinț.

La actul acesta au asistat foarte mulți alegători de ai d-lui dr. Iuliu Maniu, ceea ce dădea actului un aspect deosebit. În sala de debateri veniseră foarte mulți români, în frunte cu deputații naționaliști români, ca să fie martori auriculari ai învingerii strălucite a dreptății.

Aceia, cari au asistat la întreaga debaterie petiției, erau absolut convinși, că alegerea va fi nimicită, iar d. Maniu va fi declarat deputat al cercului Vinț.

S'au înșelat amar însă, căci azi Curtea de casație a respins petiția fraților noștri din cercul Vințului.

Cu durere trebuie să strigăm deci, să audă

lumea întreagă, că: minciuna a triumfat!

Iată, dreptate ungurească!

(Raport amănunțit vom da în numărul viitor al ziarului nostru).

Bibliografie

—x—

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normalști, învățători și institutori	6.—
Psihologia precedată de Somatologie și urmată de logica elementară de dr. Pipoș	2.40
Brătescu-Voinesti, Neamul Udreștilor, schițe și nuvele	—30
Zamfirescu D., Lydda, nuvele	—60
"Farfauto,	—30
Gorki M., Scene din viața vagabonzilor, trad. de Carp	—60
Andreiev L., Anatema, piesă, pentru care Sinodul rus l-a excomunicat pe autor din biserica creștină	—60
N. Iorga: Generalități cu privire la studiile istorice	—50
— Studii și documente cu privire la Istoria românilor, vol. XX	10.—
— Partea românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească. Influențe și conflicte	—30
Sărbătorirea profesorului N. Iorga cu ocazia împlinirii a 40 ani de viață. Câteva articole din ziare și reviste	—40
Pavelescu C.: Poezii	3.—
Metodica Matematicii de Gh. V. Costescu	5.—
Metodica limbii române de Gh. V. Costescu	5.—
Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu	7.—
Culea D. Sp. Invățământul despre natură în școala primară	3.50
Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre	2.—
Metodica limbii românești de Lupu—Antonescu—Nicolescu și Ciocârlie	5.—
Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I.	4.—
Marinescu—Avram Treptele didactice formale	3.—
Davlov Jocuri și jucării pentru copii	1.50
Cum își învață Gertruda copii trad. de Borgovan	1.50

Pedagogia lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului Herbartian de Popescu I.	4.—
N. Iorga: Turburările bisericesti și politicianismul 1910—1911.	—35
— Serbările dela Blaj	—70
— Un biruitor, Radu-Vodă Șerban	—50
— Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi	—60
I. Stanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adevărată	1.—
Dr. Ghibu O.: Despre educație	1.50
Carlyle Th. Munca, Sinceritate, Tăcere, pagini alese	—30
Carlyle Th., Eroii	2.—
Panfile T. Țărișoare de aur	—30
Anestin V., În lumea spiritelor, istoria manifestărilor spiritiste	—60
Flanarion, C. Lumen	—60
Verne I., Ocolul pământului în 80 zile, trad. de Leca	1.20
Andersen, Grădina raiului și alte povestiri	—60
Nemțeanu B., O călătorie în lumea albinelor	—30
Ținc N. Versuri pentru copii	—30

La comanda să se alăture și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

A apărut:

„ȘTII ROMĂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: Dr. A. Cozma.

Consultățiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(73)

— Urmare. —

Fata se împotrivi cu vehemență câteva zile, — spunea dânsul, — să vină la întâlnire. Într-o seară însă îi reuși să o convingă și să o aducă cu sine. Dânsa își recunoscuse plângând greșala și ușurința, și mai mult încă prinse a se căina, că i-l exilau pe dl Prevost din statele Austriei, căci, — zicea dânsa, — simțea deja urmările relațiilor secrete. Baroneasa era aproape să leșine la această mărturisire. Elfrida aprinse de mânie prinse însă a ocări fata ce plângea cu sughițuri numindu-o nerușinată, ticăloasă, înșelătoare, obraznică, care îndrăznește să insulte onoarea unui bărbat, ce nu-i de față acuzându-l de a fi complicele ticăloșilor și nerușinării sale. Fata se infurie văzându-se ocărată și se apără afirmând adevărul celor spuse prin posesiunea unor scrisori dedragoste, vorbe de promisiuni făcute prin grai și în scris de cătră amantul exilat. Nu putea însă arăta nimic din cele spuse. La urmă scoase însă punga brodată de înșeș mâna Elfridei și o ținu fuaintea ochilor Dșoarei de Marmels. Elfrida o luă și o examină timp în-

delungat în tăcere, o recunoscuse drept obiectul dăruit Dșalei de Prevost de suvenir și i-o azvârli apoi plină de groază, ca un ce otrăvit, — fetei în față. Scoase un țipăt și căzu fără simțire.

Aici Prevost sări de pe peatra pe care se așezase exclamând: — Operă drăcească! Aceasta era țiuțoarea lui Malariva, pe care ticălosul a pregătit-o de mai înainte.

— Liniștește-te, — zise Paulina trăgându-l iarăși lângă sine. — Află și sfârșitul nenorocitei istorii, dă-mi voie să retac însă descrierea zilelor, ce au urmat după această seară. Elfrida zăcu zilele de-arândul prinsă de friguri, iar biata baroneasă se îmbolnăvi încă și mai greu și nu se reculese niciodată de această boală. Se topia văzând cu ochii, până-ce slăbită și tristă se sfârși.

Eu grăbii dela Brünn la Viena. Elfrida se înșănătoși încet-încet în urma îngrijirii primite, însă veselia frii sale, vialitatea caracterului său nu mai reveniră. Vara trecută o însoțirăm pe baroneasa la băile boeme. Acolo înfărsit scăpă nefericita de suferințele sale, sfârșindu-se ușor și blând. Și pe patul de moarte mai înzista încă pentru căsătoria ficei sale maștere cu contele. Această dorință nu i-se împlini însă. Elfrida rămăsese credincioasă primei sale dragoste, deși se gândea revoltată și cu amărăciune la dânsa. Ea se hotărî să-și sfârșească restul zilelor într'un claustru.

— Cum? — exclamă Prevost spăriat. — S'a dus în claustru?

— Încă nu, căci am împiedecat-o eu dela aceasta, am trăit însă amândouă în Viena mai re-

trase decât într'un claustru. Contele s'a dus la armată în Tirol. Numai toate arareori cercetăm vr'un concert, teatru sau vre'o amică, ou atât mai des însă pe săraci și spitalele. Într'o dimineață, — era la câteva zile după sărbătoarea anului nou, — ne duserăm ca de obicei la spital, unde umblam dealungul paturilor împărțeam milă și mângaiere, când dșoara de Marmels auzi o voce slabă chemându-o. Inchipueți frica Elfridei, când descoperi în persoana celei ce o chema, pe Naneta Schröter, care zăcea victima desfrânarilor și păcatelor sale, desfigurată la față până la nerecunoaștere în pat, așteptându-și sfârșitul suferințelor sale. Dânsa rugă pe dșoara, — după ce auzi numindu-și ea însăși numele, — să o ierte că a păcătuit atât de greu în contra ei. — Încă atunci, — zicea dânsa, — deloc când a văzut efectul faptei sale ușurative, la care a fost îndemnată de contele Maraliva, s'a căit de cea-ce a făcut. Dânsa nu cunoscuse nicicând un domn de Prevost. Punga, — urmă dânsa mai departe, — a fost proprietate contelui. Auzind aceasta mărturisire neașteptată, sârmana Elfrida căzu ca trăznită pe un scaun. Un medic îi veni într'ajutor și eu o condusei acasă. Unde dânsa vărsa șiroaie de lacrimi acuzându-se eu disperare de cruzimea sa față de un om nevinovat.

— Nu, nu! exclamă Flavian mișcat. — Dânsa a fost nedreaptă față de sine însăși. Și cel mai ager observator ar fi fost amăgit de apucăturile diavolești a acelu satahă.

(Va urma)

REGATUL ROMANIEI
ARSENALUL DE CONSTRUCȚII

7958/9 Noemvrie 1911.

Publicațiune.

De oarece la licitația din Noemvrie 1911, nu s'au obținut prețuri avantajoase, se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de 8 Decemvrie 1911, orele 9 dimineața, se va ține o nouă licitație în localul acestui stabiliment, pentru aprovizionarea cu :

SERIA I-a.

180000 kgr. oțel pentru corpuri de șrapnele de 88 mm. toleranță de plus 2.6 mm. lungimea barelor 3 m. tol. de plus 30 mm.

14000 kgr. Idem pentru diafragme de 45 mm. tol. de plus 1.3 mm. lung. barelor 3 m., toleranță de plus 30 mm.

30000 kgr. Idem pentru capace de 55 mm. toleranță de plus 1.6 mm., lungimea barelor de 3 m. toleranță de plus 30 mm.

6500 kgr. bare de oțel pentru șurupuri port percutoare de 23.5 mm., bine rotund și fără oxide, lungimea barelor obișnuită.

3500 kgr. Idem pentru capacele degetarului de 28 mm. bine rotund, fața netedă și fără oxide, lungimea barelor obișnuită.

200 kgr. Idem pentru șuruburi de 3.3 mm. toleranță de plus 0.1 mm.

SERIA II-a.

25000 kgr. drugi de alamă presabilă numită „Delta” de 33 mm. toleranță de plus 0.2 mm.

28000 kgr. Idem de 29 mm. toleranță de plus 0.2 mm.

4200 kgr. Idem de 41 mm. toleranță de plus 0.2 mm.

3200 kgr. Idem de 15.5 mm., toleranță de plus 0.05 mm.

1000 kgr. Idem de 12 mm. toleranță de plus 0.05 mm.

280 kgr. sârmă de alamă de 3 mm.

250 kgr. Idem de 4.5 mm.

120 kgr. Idem de 2.5 mm.

300 kgr. Idem de 7.5 mm.

100 kgr. Idem de 1 mm. pentru arcuri spirale.

250 kgr. bandă de alamă de 33 mm. lățime și 0.6 mm. grosime pentru arcuri de siguranță.

200 kgr. Idem de 27 mm. lățime și 0.6 mm. grosime pentru arcuri.

350 kgr. Idem de 45 mm. lățime și 0.5 mm. grosime.

7800 kgr. țevă de alamă presabilă numită „Delta” de 62 x 48 mm.

2200 țevă de alamă obișnuită de 11 x 9 mm.

4500 kgr. țevă de aramă fără sudură de 82 x 74.5 mm.

SERIA III-a.

100000 kgr. plumb în blocuri pentru gloanțe.

800 kgr. bandă de plumb de 19 mm. lățime și 0.8 mm, grosime.

Doritorii de a lua parte la licitație. pot vedea condițiunile caetului de sarcine și cere orice informațiuni, la Arsenalul de Construcții, în fiecare zi de lucru între orele 9 și 11 dimineața.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzin, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Se caută

un candidat de avocat

cu praxă bună pe lângă condiții favorabile, în cancelaria

Dr. Ioan Margita,
avocat în **Algyógy.**

Caut

un candidat de avocat

cu praxă bună pe 1 Decemvrie. Condițiuni foarte favorabile.

Dr. Alexandru Morariu,
avocat în **Ibaşfalău** (Erzsébetváros).

Vin de vânzare.

500 Hl. din anul 1911. Să vinde și cu hectolitrul à 48 cor. alb, à 52 cor. roșu. Vin vechiu à 60 cor. alb, à 62 cor. șiller. Rizling din 1902 à 80 cor.

Aurelia Dr. Petran
Arad, str. **Lázár-Vilmos Nr. 4.**

Mi-am deschis

depozit de covoare persane

în strada Weitzer János Nr. 9 în edificiul școlii de fete (viz-à-vis cu poșta).

- Cu stimă :

Schwarcz Zsiga.**SABIN SOLOMON**- **Compactorie română.** -**Aiba-Iulia (Gyulafehérvár) Felsővártér Nr. 1.**

Am onoare a aduce la cunoștința m. onor. public din tot Ardealul, că în

Atelierul meu propriu

de compactorie, aranjat după cerințele cele mai moderne primesc, orice lucrări de compactorie și cartonagiu și le executez potrivit gusturilor celor mai fine. În special executez cadre fine de icoane și portrete, mape din carton, și plüsch pentru mese de scris, pentru gulere manșete și mănuși. Mai departe cele mai de gust legătorii decorative din pele și pânză după metoda francez și englez. Cea mai solidă și mai durabilă compactorie pentru ziare, registre de casă și comptabilitate în piele și în pânză. Imi permit a atrage atențiunea asupra recuzitelor mele **de aurit**, cari sunt unice în felul lor. Apelând la sprijinul binevoitor român. Cu toată stima:

Sabin Solomon, compactor.**Cereți!**

în tot locul, precum în restaurante, în cafenele și în berării, foile partidului național român:

„Românul”

și

„Poporul Român”.

Telefon 266.

Telefon 266.

Cereți!

prin o corespondență

Catalogul de cărți

dela

„Librăria Diecezană”

din

Arad, Str. Deák-Ferenc nr. 34

unde veți afla cele mai folositoare cărți, atât pentru școală, cât și pentru literatură.

== Expedarea promptă. ==

Să sprijinim comerțul român.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se computează cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Preluare de ospătărie.

Am onoarea a aduce la cunoștința onor. public că am preluat

Ospătăria Park

(„Park-vendeg16“).

unde sub conducerea mea să capătă peste zi în orice timp mâncări bune și beuturi curate. — De serviciu prompt și cu acurateță asigur pe onor. public dinainte și aștept sprijinul onor. public.

Cu stimă :

Albert Kaiser
ospătar.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministere și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III'19.

**Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii**

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

ARAD, str. Weltzer Janos,
(Palatul minorităților).

**Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
cumpărat. Telefon 438.**

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrierului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport
poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Depozit mare spre alegere
de
zaharicale pentru Crăciun
să capătă la

MESSER ILLES

comerciant de zaharicale,
: ciocolade și poame. :

Strada Deák-Ferenc Nr. 4.

KOHN JAKAB

VĂPSITOR ȘI ZUGRAV.

ARAD, STR. WEITZER-JÁNOS 17.

ANGAJEAZĂ ORICE LUCRARE DE SPECIALITATE. EXECUȚIE SOLIDĂ CU PREȚURI SCĂZUTE. LUCRĂRI PENTRU PROVINCIE SE EXECUTĂ PROMT ȘI ELEGANT.

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos. (Casa proprie.)

Primește orice comande de specialitate, d. ex.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. — Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai bună execuție. — Cumpene, greutăți, mașini economice.

Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă :

IOAN BĂLINT „JÁNOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

**Desfacere de
prăvălie!!!**

Marfa din magazinul meu
voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.
Desfacere autorizată s'a
început de câteva zile.

**In săptămâna
asta se vinde:**

mănuși de pieleglacé
pentru dame,
specimene fine, negre, albe
și colorate.

Părechea **75** cr.

**Stofe pentru
costume și haine**

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

ARAD, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame
și fete. — Covoare,
perdele, plapome, blănării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de
ieftine, până ce se va
desface asortimentul

Flanele tenis fine în
preț de 25 cr. Flanele
de dame în toate
colorile.

**Rog priviți ga-
lantarele mele!!**

Fondat in anul 1885.

Fondat in anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

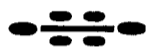
Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „ „ Contabilitatea: Nrul. 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

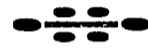

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

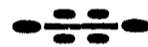
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Singurul institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992-—
	(viață	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

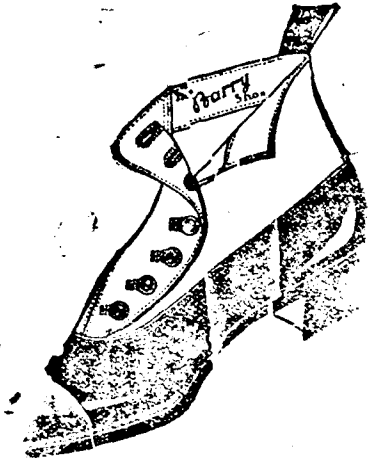
cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileră exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, plața Andrassy Nr. 20.

Comanțele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Primul strungar de lucș român, Brașov.

Am onoare a aduce la cunoștință onor. public român că am deschis în strada Neagră Nr. 4 un atelier de

strungărie de lux și mobilă

unde se primesc spre efectuare tot felul de lucrări atingătoare în bransa aceasta precum: Jocuri de popice, Etagera rame de perdele, Fesnece pentru biserici, Picioare de mese, Stâlpi de străni etc. etc. Primesc umbrele de ploaie spre reparat, Violine, tacuri de biliard etc. Comercianții primesc deslășiri. Comandele se fac solid la timp, și prețuri reduse.

Rugând sprijinul Onor public român semnez:

Cu deosebită stimă: **Ilie Sârbu**

Specialist în canal (pipe) de putină

Prețuri foarte reduse serviciu prompt.

Primul umbrelar rom. din Brașov și Ungaria.

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească imprimată feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încreșturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Serail crema a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea

O bucată 70 fileră.

Pe poștă le timite:

farmacia **Rozsnyay**

Arad, Szabadság-tér.

Comanțele din provincă să efectuească încă în aceeași zi.

Fondat în 1903.

Fondat în 1903.

„COROANA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Bistrița.
— Centrala în Bistrița, Strada Spitalului Nr. 38. Telefon Nr. 65. — Filiale în Lechința și Șieul-mare. — Giro-conto la Cassa de păstrare postală Nr. 28220.

Capital acționar	Cor.	300.000
Fonduri proprii	”	100.000
Circulația anului 1910	” Cor.	21.500.000
Depuneri spre fructificare	Cor.	700.000

Primește depuneri spre fructificare, despre cari liberează libel. Plătește deponenților 5 procente interese, iar bisericilor, școalelor, corporațiilor, instituțiilor culturale precum și privaților cu depuneri peste 10.000 cor. 5 jum. la sută procente interese. Primește depuneri și mai mici, săptămânale sau lunare cu, sau fără cassetă. Bisericile în general se folosesc de cassetă. — Contribuiri după depuneri o plătește institutul. Pentru erutare de spese postale, trimitem *chequri postale*. — Acordă *credite cambiale* cu *cavenți* și cu *acoperire ipotecară* de case și proprietăți de pământ cu 7—8 procente și cu puține spese de întăbulare. Acordă *împrumuturi* și pe *obligațiuni*. Primește replătiri în rate săptămânale, lunare, trilunare și semestriale. — Dă avans pe efecte emise de stat și societăți comerciale. — Mijlocește *asigurări de viață*, *asigurări contra focului*, *grindinei* și de vite *cornute* după tarife ieftine. — *Încasează polițe* și efectuează toate operațiunile de bancă și comission. La cerere intervine la *cumpărări și parcelări de moșii* precum și la *cumpărări de mașini agricole*. — Sprijinește lățirea *comerțului, industriei, meseriilor* la poporul nostru. Scrisorile și afacerile încredințate le *resoalvă în ziua primirii*. — Acordă *ajutoare* elevilor de meserii. Sprijinește *literatura*, și în genere, ori-ce *lucrări culturale*. — *Stă gratuit* la dispoziția economilor, meseriașilor, comercianților români cu *sfaturi în cauză de orice natură*.

Diracțiunea.

NEUMANN M.

CROITOR DE BĂRBAȚI.

DESPĂRȚĂMĂNT
DEOSEBIT PENTRU
COMANDE DUPĂ
MĂSURĂ.

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în

ARAD.